

RJEŠENJA ZA KRIZU

IZVJEŠĆE O
RADU ZA
2020.

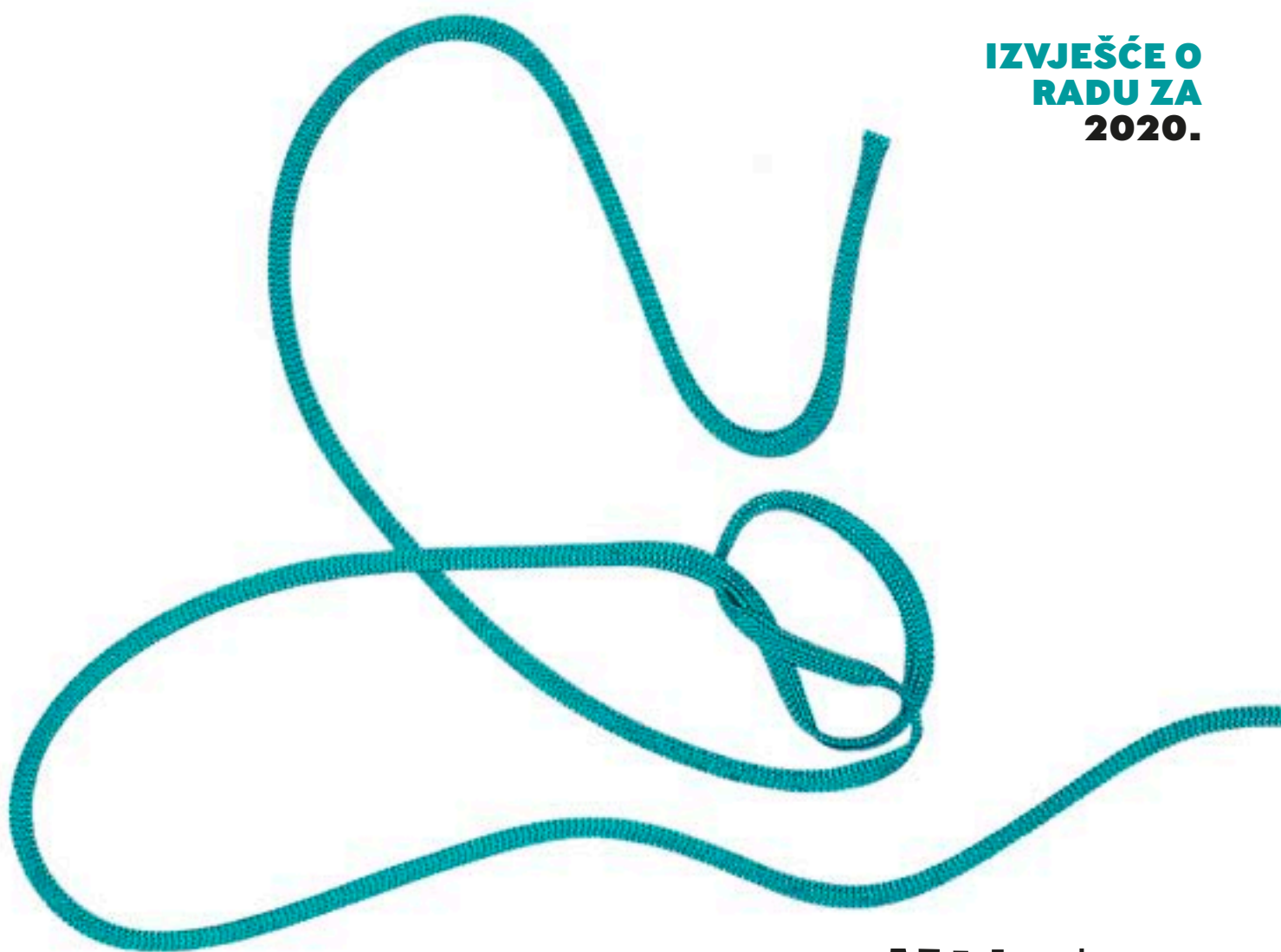
Europska
investicijska
banka

banka EIB-a

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

RJEŠENJA ZA KRIZU

**IZVJEŠĆE O
RADU ZA
2020.**

 **Europska
investicijska
banka**

banka EU-a

Izvešće o radu Europske investicijske banke za 2020.

© Europska investicijska banka, 2021.

98 -100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

☎ +352 4379-1

✉ info@eib.org

www.eib.org

twitter.com/eib

facebook.com/europeaninvestmentbank

youtube.com/eibtheeubank

Sva prava zadržana.

Svi upiti o pravima i dopuštenjima šalju se na adresu publications@eib.org

Želite li doznati više o radu EIB-a, posjetite naše mrežne stranice na adresi www.eib.org

Možete se obratiti i našoj informativnoj službi na adresu info@eib.org. Predbilježite se na naš e-bilten na adresi www.eib.org/sign-up

Izdavač: Europska investicijska banka

Tiskano na papiru Munken Polar, bouffant 1.13, FSC® Mix blanc.

EIB se koristi papirrom koji je odobrilo Vijeće za nadzor šuma (FSC). Zato što ga proizvode ljudi koji vole drveće. FSC promiče okolišno prihvatljivo, društveno korisno i ekonomski održivo gospodarenje svjetskim šumama.

Svi znamo da nam čitanje koristi. Koristi i našem planetu, dokle god čitamo na ispravnom papiru.

Tisak: Imprimerie Centrale

KAKO ČITATI OVO IZVJEŠĆE?

Oporavak od gospodarskih posljedica pandemije bolesti COVID-19 hitan je, ali mora se raditi o zelenom oporavku pravednom prema stanovnicima zemalja u razvoju. **U OVOM IZVJEŠĆU NAGLASAK SE STAVLJA NA TO KAKO JE BANKA U 2020. ODGOVORILA NA KRIZU IZAZVANU BOLEŠĆU COVID-19, ALI ISTODOBNO JE ULAGALA I U KLIMU, OKOLIŠ I RAZVOJ KAKO BI STVORILA PRETPOSTAVKE ZA ODRŽIV POVRATAK PUT RASTA.**

SREDIŠNJI DIO IZVJEŠĆA ČINE TRI TEMATSKA POGLAVLJA koja se bave nekima od rješenja koja je Banka ponudila kao odgovor na krizu izazvanu bolešću COVID-19, klimatske promjene i propadanje okoliša, kao i potrebu za održivim razvojem. Ta poglavlja o „rješenjima“ započinju riječima ključnih ljudi iz raznih dijelova Banke, koji objašnjavaju kako je EIB odgovorio na ovu godinu punu kriza i položio temelje budućim inovacijama i rastu. Priče koje slijede vode nas kroz rad Banke u području inovacija, infrastrukture, malog i srednjeg poduzetništva, klime i okoliša na prostoru Europske unije (EU-a) i izvan njezinih granica.

U OSTALIM DIJELOVIMA IZVJEŠĆA IZNOSI SE KONTEKST TIH RJEŠENJA: od strateških promišljanja u uvodnoj riječi predsjednika Banke, preko podataka o njezinim aktivnostima kreditiranja i zaduživanja, pa sve do pogleda na predstojeću godinu u glavnim naglascima iz Operativnog plana Grupe.

OVO IZVJEŠĆE PRIPOVIJEDA NAM PRIČU O FINANCIJSKOJ INSTITUCIJI KOJA U PRONALAZENJU RJEŠENJA ZA KRIZE KOJE NAS OKRUŽUJU DJELUJE NA SVIM RAZINAMA: OD POTPORE ZA MIKROKREDITE DO MULTILATERALNIH RAZVOJNIH PROGRAMA.

SADRŽAJ

- 3 KAKO ČITATI OVO IZVJEŠĆE?**
- 6 UVODNA RIJEČ** DOKAZ DA EUROPA OSTVARUJE REZULTATE
- 8 GLAVNI NAGLASC IZ 2020.** PODACI O KREDITIMA I UČINKU
- 10 EIB U VAŠOJ ZEMLJI** KREDITI PO POJEDINIM DRŽAVAMA
- 12 EFSU U VAŠOJ ZEMLJI** POTPORA EUROPSKOG FONDA ZA STRATEŠKA ULAGANJA PO POJEDINIM DRŽAVAMA
- 14 EIB U VAŠEM SVIJETU** KREDITI IZVAN EUROPSKE UNIJE
- 16 RJEŠENJA ZA COVID: EIB POJAČAVA RAD NA BORBI PROTIV PANDEMIJE**
 - 18 ŽUSTAR ODGOVOR: PANEUROPSKI JAMSTVENI FOND
 - 20 LIJEČENJE, TESTIRANJE, CIJEPLJENJE: KLJUČNA ULAGANJA U CJEPIVA, LIJEKOVE I TESTOVE ZA COVID-19
 - 24 „DAR S NEBA, NEŠTO PREDIVNO“:
POTPORA MALIM TALIJANSKIM PODUZETNICIMA ZA KRIZU UZROKOVANU BOLEŠĆU COVID-19
 - 26 SLAMKA SPASA ZA SJEVER ŠPANJOLSKE:
POTPORA MALIM ŠPANJOLSKIM PODUZETNICIMA ZA KRIZU UZROKOVANU BOLEŠĆU COVID-19
 - 28 POVRATAK OSNOVAMA: ULAGANJA U ZDRAVSTVO U MAĐARSKOJ I ČEŠKOJ
- 30 RJEŠENJA ZA KLIMU: NAŠI STRUČNJACI PROCJENJUJU IZAZOV KLIMATSKIH PROMJENA**
 - 32 PLAN ZA PLANET: PLAN DJELOVANJA KLIMATSKE BANKE
 - 34 KAD VJETROVI NE PUŠU: INOVATIVNE ŠVEDSKE BATERIJE ZA KUĆANSTVA I AUTOMOBILE
 - 36 ŠTO SU PYTHONOVCI SMETNULI S UMA KAD JE RIJEČ O VUČIKAMA: FOND ZA KRUŽNO BIOGOSPODARSTVO
 - 37 ODRŽIVOST U SVEMIRU: PODACI O KLIMATSKIM PROMJENAMA I TEHNOLOGIJE „NOVOG SVEMIRA“ U ITALIJI
 - 38 ZELENI ČELIK – KRUŽNI ČELIK: DEKARBONIZACIJA ČELIKA I BIOGORIVO U BELGIJI
 - 40 TAJNE KOJE VALJA OTKRITI: PROUČAVANJE KLIMATSKIH PROMJENA I PRIRODNIH NEPOGODA U GRČKOJ
 - 42 PLAN ZA ŽIVOT: PREOSMIŠLJAVANJE URBANOG RAZVOJA U BARCELONI
 - 43 ZELENI PLAN NA DJELU: POLJSKA DOBIVA POTICAJ ZA OBNOVLJIVU ENERGIJU
- 44 RJEŠENJA ZA RAZVOJ: GLOBALNA PERSPEKTIVA**
 - 46 BRZA POMOĆ: BORBA PROTIV BOLESTI COVID-19 U ZDRAVSTVENOM SUSTAVU MAROKA
 - 49 SPAS ZA SNOVE MLADIH: U UČIONICAMA MAROKA I TUNISA
 - 50 SOLIDARNOST U CIJEPLJENJU: PRAVEDNA RASPODJELA CJEPIVA PROTIV BOLESTI COVID-10 ZA AFRIKU
 - 53 JOŠ JEDNA ZARAZNA PRIJETNJA: CJEPIVO PROTIV TUBERKULOZE ZA ZEMLJE U RAZVOJU
 - 55 GRUZIJSKI SIR S OKUSOM ŠVICARSKE: SREDSTVA EU-A ZA ISTOČNOG SUSJEDA
 - 56 DIGITALNA DJECA: TEHNOLOŠKA PREOBRAZBA SRBIJANSKIH ŠKOLA
- 58 GLAVNI PODACI O ZADUŽIVANJU**
- 60 UPRAVLJANJE I OPERATIVNI PLAN GRUPE**
- 62 ŠTO NAM PREDSTOJI?**
ŠTO KLJUČNI LJUDI EIB-A OČEKUJU U SVOJIM SEKTORIMA I NA SVOJIM TRŽIŠTIMA U 2021.?

UVODNA RIJEČ

DOKAZ DA EUROPA OSTVARUJE REZULTATE

Suočena s neposrednim izazovom pandemije bolesti COVID-19, Europska investicijska banka odlučno je odgovorila kako bi zaštitila radna mjesta, poduprla gospodarske grane pogođene krizom i pripomogla ublažavanju najžešćih udara gospodarstvu. No pritom nismo umanjili svoju predanost dugoročnoj borbi protiv klimatskih prijetnji. Svoje iskustvo i stručnost iskoristili smo kako bismo svoje ciljeve u području klime ugradili u svoj mehanizam zaštitnih mjera protiv pandemije. Nitko nema ništa od toga da se sve jednostavno gradi iznova. Uz pomoć EIB-a, Europa i svijet mogu se upustiti u ponovnu izgradnju boljeg.

U 2020. borili smo se protiv same bolesti COVID-19, pri čemu smo ulagali u poduzeća koja su istraživala testove, lijekove i cjepiva, pa tako i u njemački BioNTech koji je proizveo prvo odobreno cjepivo. Svojim sredstvima pomogli smo zdravstvenim sustavima u zemljama širom Europske unije i poduprli razvoj ključnih tehnologija kojima će se pandemija skratiti. S gospodarskim posljedicama bolesti sučelili smo se mnoštvom hitnih mjera kako bismo u gospodarstva ubrizgali likvidnost, osobito za potrebe malog poduzetništva, a istodobno smo se pripremali za uspostavu još sveobuhvatnijeg Paneuropskog jamstvenog fonda.

Za razliku od prijašnjih šokova, ova kriza krenula je iz realnog gospodarstva, a ne iz financijskog ili državnog sektora. Uslijed zatvaranja gospodarstava, milijuni posve zdravih tvrtki odjednom su zapali u teškoće s likvidnošću. Potporom ulaganjima u realno gospodarstvo, Paneuropski jamstveni fond već pripomaže spašavanju zdravih tvrtki (i radnih mjesta u njima) i sprječavanju mogućnosti da se njihove nepravilne odraze na bankarski sektor, a samim time i na bilance javnog sektora.

Kao najveći multilateralni dugoročni zajmodavac i zajmoprimac na svijetu, sve smo to postigli uz pomno vođenje računa o učincima svojih ulaganja na izazove koji će nadživjeti COVID-19. A to smo ostvarili zauzimanjem globalne perspektive. Naša su ulaganja održiva i zelena. Okrenuta su suzbijanju pandemije, ali istodobno i polaganju temelja za presudno desetljeće borbe protiv klimatskih promjena. Kako bismo osigurali da se i zemlje u razvoju okoriste rješavanjem za COVID-19, surađivali smo s drugim multilateralnim institucijama i ulagačima, pri čemu smo odobrili 400 milijuna eura vrijedan posao s COVAX-om, globalnom inicijativom za promicanje ravnopravnog pristupa cjepivu u zemljama u razvoju. Tu se radilo o moralnoj obvezi, ali i o ključnom doprinosu ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

I kad je riječ o razvoju, želju za otvaranjem radnih mjesta i ostvarivanjem rasta moramo uskladiti s ozbiljnim pristupom ulaganjima u području klime. Na kraju krajeva, naše djelovanje u području klime na prostoru EU-a neće samo po sebi zaustaviti globalno zagrijavanje jer 90 % emisija nastaje izvan Europske unije. Primjerice, ako se rastuća potražnja za energijom u Africi rješava elektranama na ugljen i plin, naše će se klimatske težnje doslovce pretvoriti u dim.

Pravična distribucija ulaganja nije samo stvar globalne podjele na sjever i jug. Zadnjih godina došlo je do usporavanja regionalne konvergencije unutar Europske unije, osobito između gradskih i ruralnih područja. Moramo se pobrinuti da tu podjelu dodatno ne naglasi i COVID-19. Kao i u slučaju bolesti COVID-19 i klimatskih promjena, naša ulaganja u koheziju okrenuta su neposrednim gospodarskim koristima i dugoročnoj održivosti. „Pravedna tranzicija“, kojom se osnažuju regije koje se okreću od onečišćujućih industrija, posve je opravdana i u tržišnom smislu. Pogledajmo samo dosadašnja ostvarenja Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU-a), financijskog stupa Plana ulaganja za Europu, koji je 2020. uspješno završio svoj petogodišnji pohod prema potpori ulaganjima u vrijednosti većoj od 500 milijarda eura. Mada se EFSU u potpunosti rukovodi tržišnim načelima, pet najvećih primatelja EIB-ovih kredita osiguranih jamstvom iz EFSU-a (mjereno u odnosu na BDP) su Estonija, Grčka, Bugarska, Portugal i Latvija. Četiri od

UVODNA RIJEČ PREDSEDNIKA

“ EIB je sada prva multilateralna razvojna banka koja neće potrošiti doslovce ni novčica na išta što bi imalo štetan utjecaj na klimu. ”

deset projekata EFSU-a financiranih sredstvima EIB-a nalazi se u kohezijskim područjima. Kad im je naša potpora ponudila priliku, kohezijske regije odgovorile su financijski isplativim projektima. EFSU je diljem Europe mobilizirao ulaganja koja bi inače bila prerizična. EFSU pokazuje kako se ulaganja privatnog sektora mogu podržati razmjerno malim javnim izdvajanjima. To je važno za pravednu tranziciju i predstavlja dragocjeno iskustvo koje treba prenijeti na Mehanizam za oporavak i otpornost, program poticaja Europske unije za COVID-19.

U 2020. nismo se pokolebali u svom okretanju predstojećem desetljeću kao presudnom za klimu. Svojim Planom djelovanja klimatske banke, koji je naše Upravno vijeće odobrilo u studenom, potanko smo utvrdili parametre svojega rada u području klime za razdoblje od 2021. do 2025. U tom revolucionarnom dokumentu naglašava se naša opredijeljenost da svoj svekoliki rad uskladimo s Pariškim sporazumom. EIB je sada prva multilateralna razvojna banka koja neće potrošiti doslovce ni novčica na išta što bi imalo štetan utjecaj na klimu. EIB je i klimatska banka EU-a, a najveće poglavlje ovog Izvješća o radu posvećeno je našem djelovanju u borbi protiv globalnog zagrijavanja.

Za naše težnje u djelovanju u području klime presudne su inovacije. Želimo li postići golemo smanjenja emisija neophodna za ostvarenje ciljeva iz Pariškog sporazuma, ne možemo se oslanjati na današnje poslovne modele. Moramo uvelike pojačati uporabu postojećih obnovljivih izvora energije i tehnologija za energetske učinkovitost, kao i razvoj novih klimatskih tehnologija. No svaki pad gospodarstva šteti ulaganjima u nove tehnologije jer se smatra da su ona rizična i da nisu neophodna. A trenutak da posustanemo u inovacijama teško da može biti gori od ovog. Europi i svijetu je više nego ikad potrebno ono što tehnologija donosi sa sobom: korjenita promjena ustaljenih obrazaca poslovanja te ubrzan i eksponencijalan rast.

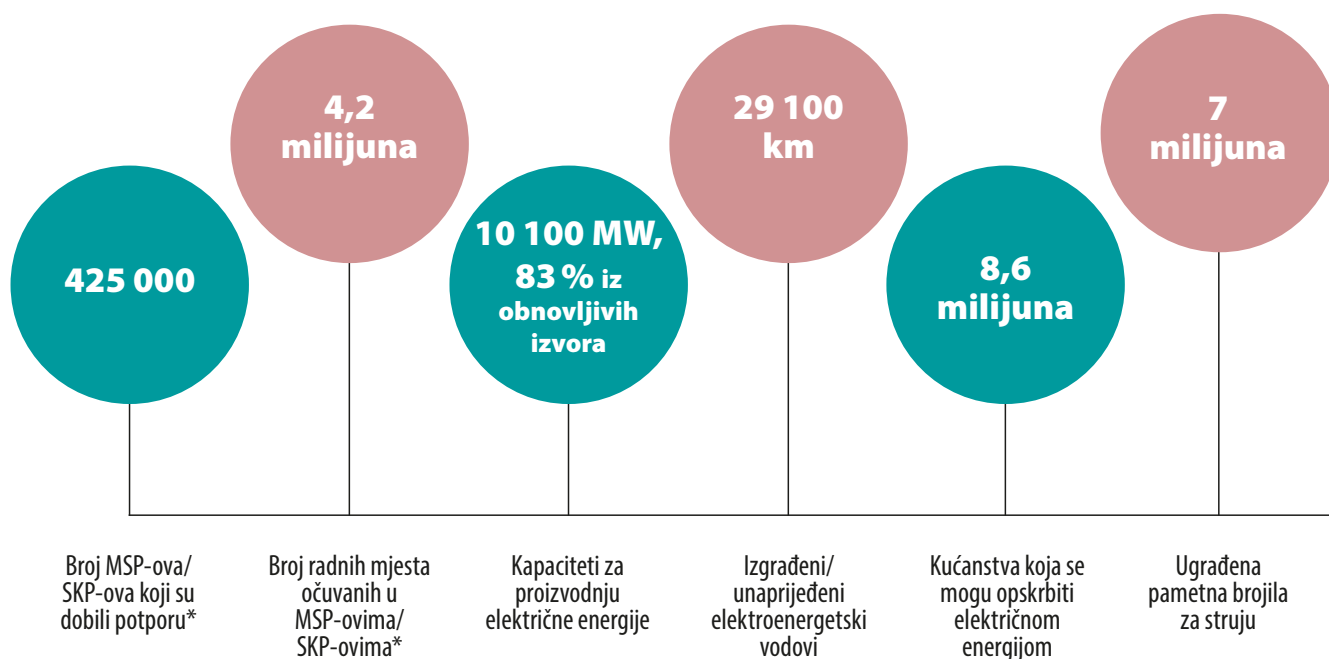
Mi u EIB-u obavljamo svoju zadaću kad je riječ o održavanju ulaganja u inovacije. Odobravanjem dugoročnih sredstava i smanjivanjem ulagačkog rizika promičemo predvidljivije tržišno okruženje za nove, održive tehnologije. Svoj uspjeh ne mjerimo iznosom kredita koje odobravamo, već težimo za učinkom, za doprinosom strukturnim promjenama potrebnim u Europi te za pomacima u blagostanju i sigurnosti običnih ljudi diljem svijeta. Europska investicijska banka dokaz je da Europa ostvaruje rezultate.

Werner Hoyer

GLAVNI NAGLASCI IZ 2020.

Učinak rada EIB-a

*Broj radnih mjesta očuvanih u MSP-ovima odnosi se na broj zaposlenih u MSP-ovima/SKP-ovim koji su dobili sredstva EIB-a u 2020. i broj zaposlenih u MSP-ovima koji su dobili sredstva EIF-a od listopada 2019. do rujna 2020.

Europski investicijski fond (EIF), sastavni dio Grupe EIB-a, specijaliziran je za rizično financiranje radi potpore mikro, malim i srednjim poduzećima, pri čemu potiče rast i inovacije širom Europe. Osigurava sredstva i stručnu pomoć za zdrava, održiva ulaganja i poslove s jamstvima. Dioničari EIF-a su EIB, Europska komisija, javne i privatne banke i financijske institucije.

EUROPSKI INVESTICIJSKI FOND

Rad u 2020.

POTPISANI UGOVORI

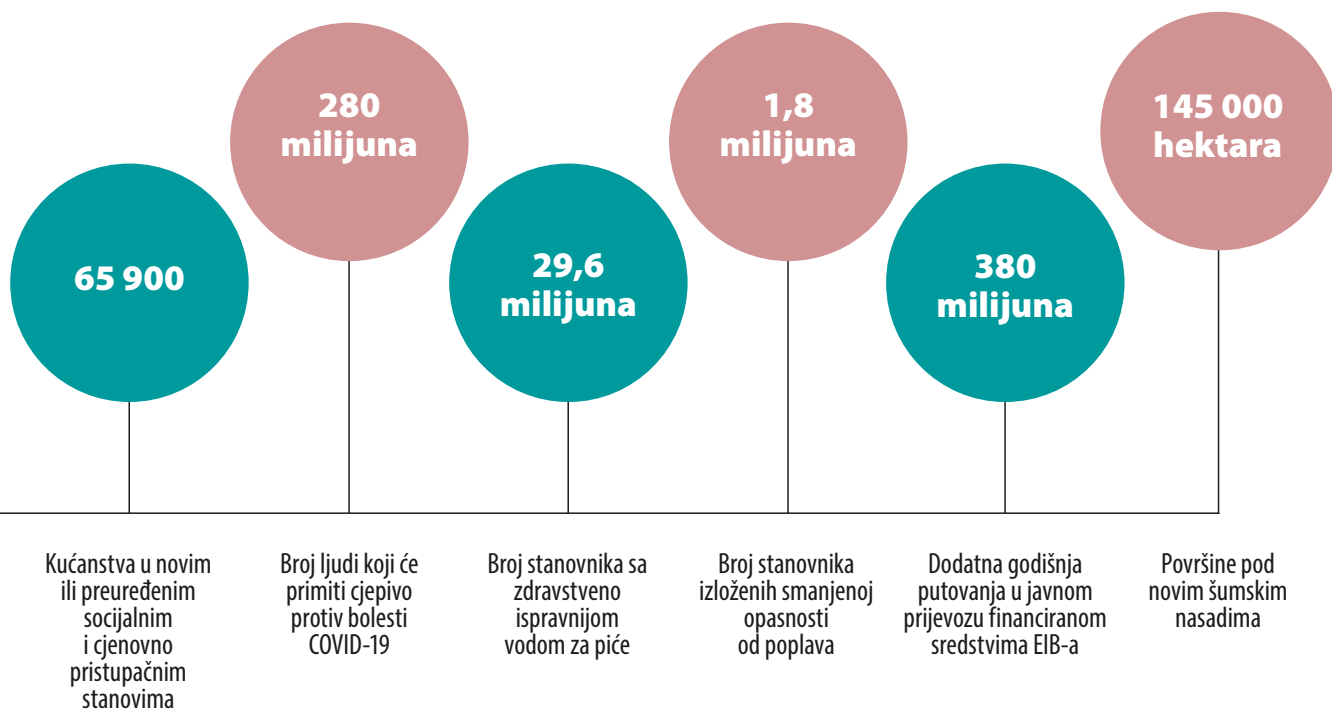
Vlasnički kapital
Jamstva
Mikrofinanciranje

12,9 mlrd. €

3,6 mlrd. €

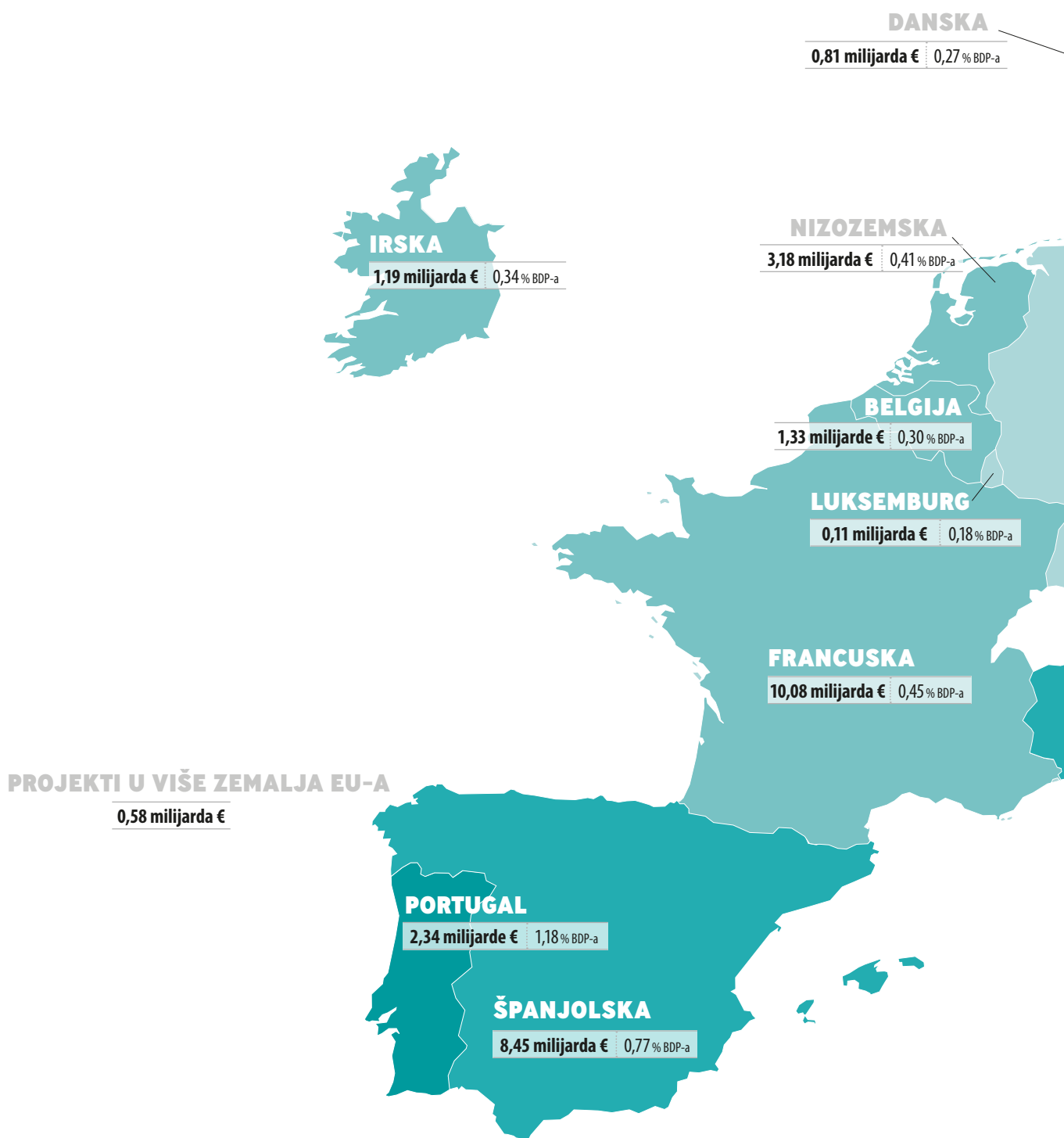
9,1 mlrd. €

0,2 mlrd. €

Brojke se odnose na očekivane ishode novih financiranih projekata po prvi puta ugovoreni u 2020. godini, a temelje se na trenutno dostupnim podacima. Svi su iznosi nerevidirani i privremeni.

GRUPA EIB-A U VAŠOJ ZEMLJI

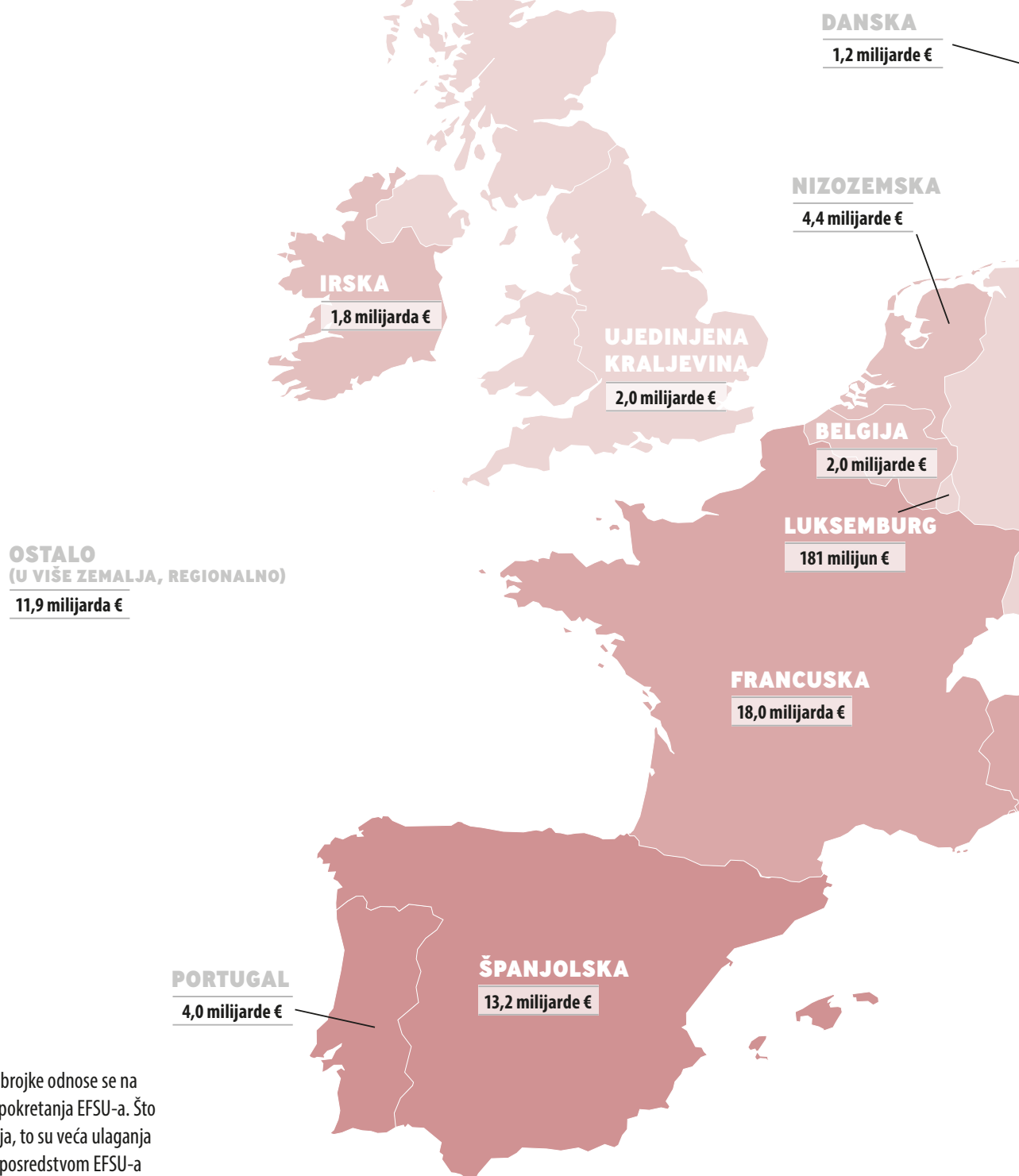

Tamnije boje označavaju viša ulaganja kao postotak BDP-a.

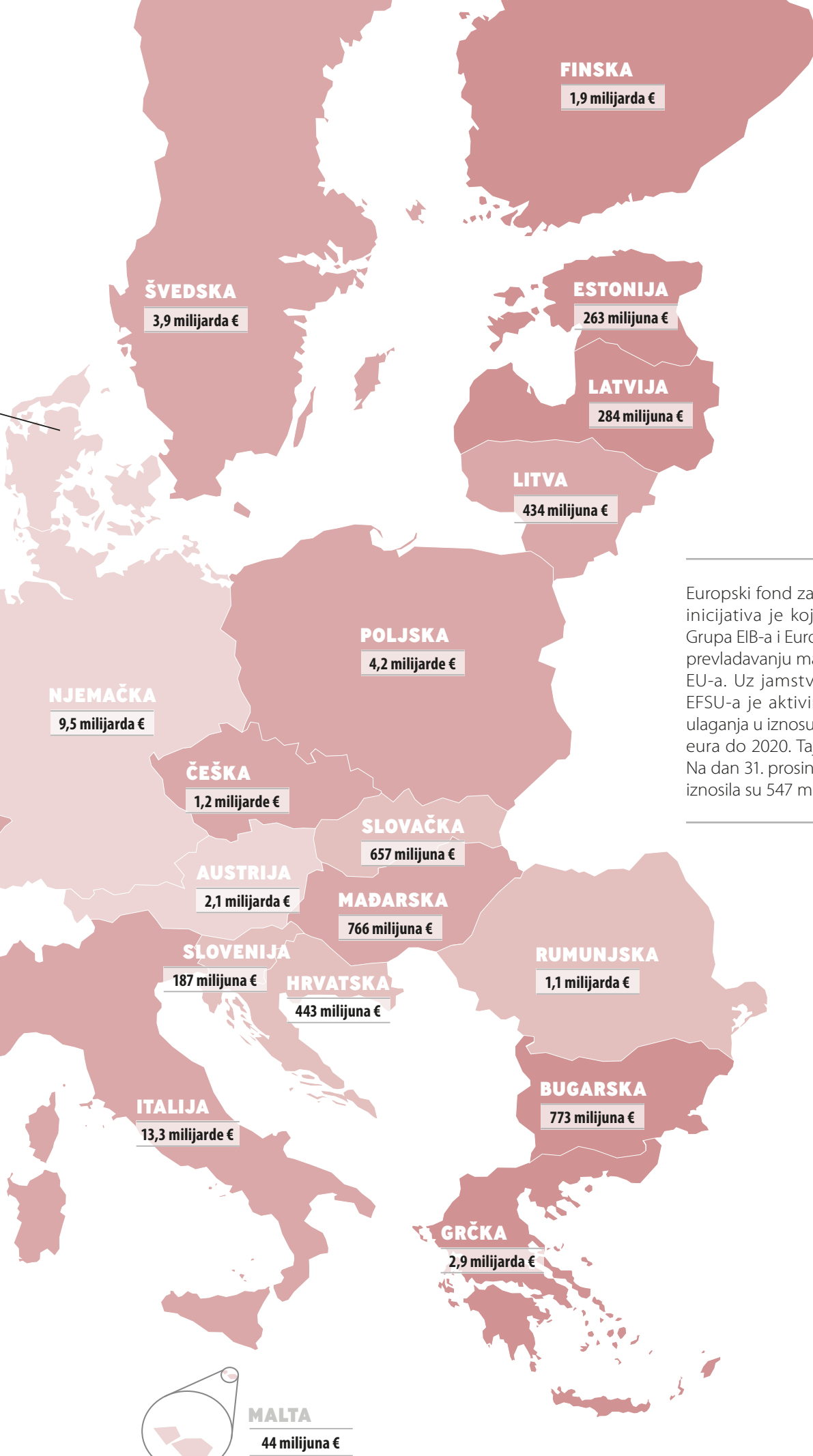

EFSU U VAŠOJ ZEMLJI

DO 31. PROSINCA 2020.

Sve iznesene brojke odnose se na razdoblje od pokretanja EFSU-a. Što je tamnija boja, to su veća ulaganja mobilizirana posredstvom EFSU-a u odnosu na BDP (na temelju odobrenih sredstava).

Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) inicijativa je koju su zajedno pokrenule Grupa EIB-a i Europska komisija radi pomoći prevladavanju manjka ulaganja na prostoru EU-a. Uz jamstvo iz proračuna EU-a, cilj EFSU-a je aktivirati sredstva za dodatna ulaganja u iznosu od najmanje 500 milijarda eura do 2020. Taj cilj ostvaren je još ljetos. Na dan 31. prosinca 2020. dodatna ulaganja iznosila su 547 milijarda eura.

EIB U VAŠEM SVIJETU

**ZEMLJE PROŠIRENJA
I EFTA 1,26 milijarda €**

**ISTOČNI
SUSJEDI
1,34 milijarde €**

**UJEDINJENA
KRALJEVINA
387 milijuna €**

**JUŽNI
SUSJEDI
3,51 milijarda €**

**AKP, PZP I JUŽNA
AFRIKA 2,26 milijarda €**

**AZIJA, SREDNJA AZIJA
I LATINSKA AMERIKA**
1,47 milijarda €

EFTA: Europsko udruženje za slobodnu trgovinu
AKP: Afrika, Karibi i Pacifik
PZP: Prekomorske zemlje i područja

Europska investicijska banka ne podržava, ne prihvaća niti ne iznosi nikakav sud o pravnom položaju područja, granicama, bojama, nazivima ili podacima prikazanim na ovom zemljovidu.
Nakon uvođenja sankcija EU-a protiv Sirije u studenome 2011., EIB je obustavio sve kreditne i savjetodavne aktivnosti u toj zemlji. No EIB je dio skupine ključnih donatora za Siriju, koja prati stanje pod zajedničkim vodstvom EU-a i UN-a.

EIB POJAČAVA RAD NA BORBI PROTIV PANDEMIJE

Pandemiji valja pristupiti iz svih mogućih kutova. Ključno je da državama pružimo sredstva i opremu za liječenje zaraženih pacijenata te istodobno omogućimo točno i brzo otkrivanje zaraženih osoba. Dugoročno gledano, najbolju zaštitu pruža cjepivo, no u najpogođenijima zemljama i dalje je prisutna velika i nezadovoljena potreba za različitim oblicima liječenja i poboljšanjem stanja u bolnicama.

Felicitas Riedl, voditeljica Odsjeka za znanosti o životu, Uprava za projekte

S obzirom na to da u sektoru znanosti o životu ima portfelj izravnih vlasničkih ulaganja vrijedan 1,5 milijarda eura kojim podupire preko 60 iznimno inovativnih europskih biotehnoloških i medicinskotehnoloških tvrtki, EIB tu predstavlja najvećeg igrača u Europi. Kad je pandemija stigla u Europu i kad su krenula s njome povezana ograničenja kretanja, brzo smo uspostavili kontakte unutar svoje postojeće mreže u kojoj su pokrenuti mnogi projekti povezani s bolešću COVID-19, i to u suradnji s vodećim institucijama kao što su Svjetska zdravstvena organizacija, Zaklada Gates i Zaklada Wellcome, kao i s novim inicijativama u području cjepiva, lijekova i dijagnostičkih pomagala. Možemo biti ponosni što smo poduprli projekte kao što su BioNTech, svjetski predvodnik u razvoju cjepiva protiv bolesti COVID-19, i CureVac, još jedna tvrtka koja radi na razvoju perspektivnog cjepiva, kao i tvrtke koje su se uhvatile u koštac s bolešću COVID-19 u Francuskoj, Njemačkoj i Poljskoj.

Yu Zhang, voditelj Jedinice za znanosti o životu i biotehnologiju, Uprava za poslovanje

COVID-19 stavlja na kušnju otpornost zemalja, regija, gradova i zajednica. Moramo i dalje voditi računa o izazovima koje ova bolest predstavlja za koheziju i spriječiti produbljivanje nejednakosti. U kratkom roku proveli smo u djelo plan potpore kako bismo pripomogli zadovoljenju najhitnijih financijskih potreba regija, gradova i općina. Budući da uviđamo ključnu ulogu koju gradovi i regije igraju u ublažavanju posljedica pandemije, poduzeli smo izvanredne mjere kojima smo ubrzali odobravanje i isplatu novih zajmova te omogućili fleksibilnije korištenje ili povećanje iznosa postojećih zajmova. Mobilizirali smo svoje savjetodavne timove kako bismo zemljama i regijama pružili potporu u programiranju i optimiziranju izdataka povezanih s bolešću COVID-19.

Leonard Reinard, voditelj Odsjeka za regionalni razvoj, Uprava za projekte

COVID-19 mnoge je propulzivne europske tvrtke s kojima pripremamo zajedničke projekte gurnuo na rub opstanka, bilo izravnim utjecajem na njihove poslovne modele ili onemogućavanjem pristupa drugim izvorima sredstava. Morali smo žurno ubaciti u višu brzinu. Strategija nam je bila jednostavna i djelotvorna: prvo, smjesta osigurati znatna sredstva za potporu tvrtkama iz sektora biotehnologije i znanosti o životu koje su se uhvatile u koštac s bolešću COVID-19 i nakon toga podržati inovacije kojima se jača otpornost gospodarstava država članica. Već u prvoj polovici godine uspjeli smo utrostručiti izravno financiranje tvrtki iz područja biotehnologije i znanosti o životu poduzetničkim dugom. Poduprli smo tvrtke koje uvode digitalne inovacije za praćenje kontakata zaraženih osoba, mobilna plaćanja i digitalizaciju svojih poslovnih modela. Drago nam je što smo od država članica uspjeli osigurati dostatnu potporu kako bismo čak i povećali svoja ulaganja u inovativne tvrtke u područjima umjetne inteligencije, industrije 4.0, biotehnologije, znanosti o životu i energetske učinkovitosti.

Hristo Stojkov, voditelj Odsjeka za financiranje rasta i poduzetnički dug, Uprava za poslovanje

Ponosni smo na činjenicu da smo poduprli tvrtku BioNTech koja je razvila prvo cjepivo protiv bolesti COVID-19 dostupno na tržištu. To nam je uspjelo zahvaljujući predanosti naših zdravstvenih stručnjaka koji su tijekom krize danonoćno radili ne bi li među mnoštvom kandidata odabrali najbolje moguće projekte istraživanja cjepiva. Podupiremo i cijeli niz drugih veoma obećavajućih cjepiva i lijekova.

Christopher Hurst, generalni direktor Uprave za projekte

Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 snažno utječe na gospodarstvo EU-a i na zemlje u kojima EIB posluje izvan Europske unije. EIB je žustro odgovorio ne bi li zadovoljio potrebe svojih klijenata za likvidnošću. No kako kriza odmiče, likvidnost nije jedino pitanje na koje moramo odgovoriti. Kriza potiče strukturne promjene i iziskuje korjenito promišljanje, pri čemu pojmovi „pametno“, „zeleno“ i „održivo“ postaju nezaobilazni. U prilagodbi „novom normalnom“ neophodna su ulaganja, tako da će potpora financiranju investicija, restrukturiranju i preobrazbi postati još bitnija od održavanja likvidnosti.

Debora Revoltella, direktorica Odjela za ekonomske analize, Glavno tajništvo

Stručnjaci još uvijek zbrajaju štete koje je prouzročila pandemija, ali već sada je jasno da će oporavak morati biti zelen. Tom cilju doprinose i svi naši naponi u područjima čistije energetike i prometa, dekarbonizacije teške industrije i energetske učinkovitosti. Cilj nam je razviti financijska rješenja za poticanje ulaganja u području klime i otkloniti glavne prepreke koje im stoje na putu. Zahvaljujući svojim financijskim proizvodima s tematskim društvenim i okolišnim učinkom djelujemo kao katalizator za zelene promjene koje su Europskoj uniji neophodne s obzirom na to da se vodećim inovativnim projektima čitave gospodarske grane mogu podići na višu razinu.

Gilles Badot, voditelj Odsjeka za financiranje infrastrukture i borbe protiv klimatskih promjena, Uprava za poslovanje

ŽUSTAR ODGOVOR

Paneuropski jamstveni fond podupire mala poduzeća pogođena krizom uzrokovanom bolešću COVID-19. I to netom što je jedan drugi jamstveni instrument mobilizirao ulaganja od preko 500 milijarda eura

I nakon što prevladamo pandemiju bolesti COVID-19 naša tijela nosit će ožiljke virusa kojeg smo preživjeli. Isto vrijedi i za naše gospodarstvo. A baš kao što smo zajedno i solidarno jedni druge štitili održavanjem fizičkog razmaka, tako će i za naš povratak blagostanju najbolji put biti velika koordinirana kampanja u kojoj će sudjelovati mnoge države EU-a.

Odgovor Grupe Europske investicijske banke na pandemiju najvećim se dijelom sastoji od Paneuropskog jamstvenog fonda (EJF-a), kojemu je cilj iskoristiti do 25 milijarda eura jamstava osiguranih doprinosima država članica EU-a radi poticanja financiranja u zemljama sudionicama do kraja 2021. Većina tog iznosa izdvojiti će se za potporu malim i srednjim poduzećima, dok će određeni dio biti namijenjen nešto većim poduzećima i zdravstvenim subjektima, a plasirat će se u obliku zajmova te poduzetničkog kapitala ili kapitala za rast.

Jamstveni fond divovski je pothvat, no Grupa EIB-a uvjerena je da se može nositi s tim izazovom. Kao dokaz možemo istaknuti uspjeh svog prethodnog odgovora na krizu, Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU-a), petogodišnjeg jamstvenog programa koji je trajao do kraja 2020. i daleko prebacio cilj od 500 milijarda eura potpomognutih ulaganja. „Ambicija nam je pogurati europsko gospodarstvo na višu razinu“, napominje Wilhelm Molterer, glavni direktor EFSU-a. „Ako želite ostvariti velik učinak, morate iznjedruti velik program i prionuti poslu.“

Upravo tako postupa i EJF, i to munjevitom brzinom. „Za pripremu instrumenta ovakvih razmjera obično su potrebne dvije godine, ali nama je to uspjelo za šest mjeseci“, ističe Ioanna-Victoria Kyritsi, voditeljica provedbe EJF-a u Europskoj investicijskoj banci. „Riječ je o nečem iznimno ambicioznom i novom za Banku. Radi se o kriznom instrumentu. Zaista se trudimo učiniti nešto veliko za sve pogođene u državama članicama.“

No kako funkcionira Paneuropski jamstveni fond? Pomalo podsjeća na Europski fond za strateška ulaganja kod kojeg je jamstvo iz proračuna EU-a omogućilo EIB-u da ulaže u poduzeća koja bi inače možda bila prerizična. U slučaju Jamstvenog fonda, EIB preuzima još veći rizik. Zajmovima iz EFSU-a Grupa EIB-a osigurala je dosad neviđenu razinu potpore malim poduzećima, pri čemu je s lokalnim partnerima diljem Europe dijelila rizik financiranja novih klijenata. S EJF-om Grupa EIB-a nastavlja suradnju s lokalnim partnerima kako bi doprla do ciljnih korisnika. Tako uspijeva snositi lavovski dio rizika novih kredita ciljnim korisnicima na temelju jamstava koja daju države članice koje sudjeluju u fondu. EJF održava ravnopravnost uvjeta između europskih zemalja koje su sposobne pokrenuti snažne domaće mehanizme pomoći gospodarstvu i onih čije su mogućnosti za to ograničene.

EJF nalikuje EFSU-u utoliko što se koristi javnim jamstvima ne bi li mobilizirao znatno veći iznos sredstava nego što bi to bilo moguće isključivo pomoću javnih potpora. Međutim, za razliku od EFSU-a, EJF je smišljen tako da bude prilagođen potrebi hitnog odgovora na krizu. „U slučaju EJF-a radi se o osiguravanju likvidnosti u krizi“, objašnjava Marcus Schluochter, savjetnik glavnog direktora EFSU-a. „Radi se o tome da se u osnovi održivim subjektima koje su pogodile gospodarske posljedice zdravstvene krize omogućuje da pokriju troškove hladnog pogona i prežive trenutačne poremećaje kako bi ponovno stali na noge kad se stanje stabilizira.“

“ **Cilj nam je doprijeti do što većeg broja malih i srednjih poduzeća u svim sektorima.** ”

Hitna intervencija

Kako je pandemija proljetos uzela maha, mala poduzeća diljem Europe zatvorila su vrata uslijed uvođenja restriktivnih mjera. Prvenstveni cilj jamstvenog fonda je pružiti pomoć upravo takvim subjektima, tako da je najmanje 65 % njegovih ulaganja namijenjeno potpori malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima). Grupa EIB-a pokrenula je i cijeli niz drugih kriznih programa:

- 10 milijarda eura dodatnog obrtnog kapitala putem kreditnih linija za likvidnost odobrenih bankama
- 10 milijarda eura kredita MSP-ovima putem programa kupnje vrijednosnih papira osiguranih imovinom
- 8 milijarda eura za financiranje putem jamstvenih programa radi trenutne isplate sredstava
- 6,7 milijarda eura za financiranje projekata povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 izvan Europske unije
- 6 milijarda eura za financiranje ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu i razvoj cjepiva i lijekova

Sve države članice EU-a pozvane su na davanje doprinosa u Jamstveni fond u skladu sa svojim udjelom u kapitalu EIB-a. Jamstvo iznosi gotovo 25 milijarda eura. „Cilj nam je da potpora dopre do što većeg broja malih i srednjih poduzeća u svim sektorima“, naglašava je Piotr Stolorowski, koji u EIF-u vodi provedbu EJF-a.

Ostavština EFSU-a

EJF je tek jedan u nizu programa smišljenih kao odgovor na bolest COVID-19, u kojima je Europska komisija udružila snage s državama članicama EU-a i europskim institucijama radi pripreme hitnog i opsežnog paketa mjera pomoći za poduzeća pogođena pandemijom. Istodobno, EFSU se već bacio na posao i smjesta ponudio jamstva za stotine milijuna eura kojima su se financirali projekti za suzbijanje pandemije, što uključuje i 100 milijuna eura odobrenih njemačkom BioNTechu za njegov program razvoja cjepiva protiv bolesti COVID-19.

Iako je prvobitno zamišljen kao protulijek manjku ulaganja nakon financijske krize prije jednog desetljeća, EFSU se razvio u fleksibilan instrument za borbu protiv naglih šokova kao što je bolest COVID-19 ili širih kriza kao što su klimatske promjene. Njegov uspjeh počiva na konceptu prema kojemu bi se privatna ulaganja u projekte koje financira i EIB mogla privući tržišnim pristupom, a ne korištenjem javnih sredstava za potpore, čime bi se ostvario višestruko veći učinak od onog koji bi se postigao prvotnim javnim jamstvom.

EFSU je zacrtani cilj od 500 milijarda eura potpomognutih ulaganja prebacio šest mjeseci prije roka, unatoč tome što se morao prilagoditi posljedicama bolesti COVID-19 za europsko gospodarstvo. „Uspjeli smo žurno osigurati likvidnost radi potpore poduzećima pogođenim pandemijom, kao i sredstva za tvrtke koje rade na razvoju lijekova i cjepiva“, ističe je Ilijana Canova, zamjenica glavnog direktora EFSU-a. „Fleksibilnost je ključ uspjeha.“

LIJEČENJE, TESTIRANJE, CIJEPLJENJE

Ključnim ulaganjima podupire se cjelovita lepeza biotehnoških i medicinskih odgovora na pandemiju, među kojima su cjepivo, lijekovi i dijagnostika za COVID-19

C OVID-19 podmukla je bolest. Brzo se širi među stanovništvom i skriva u ljudima koji ne pokazuju nikakve simptome. Skriva se pod klinkom prehlade ili alergije. Budemo li je kadri istjerati na čistinu kvalitetnim testovima, zaustaviti njeno širenje novim cjepivima i izliječiti oboljele inovativnim lijekovima, pandemiji će doći kraj.

Europska investicijska banka podupire desetke tvrtki koje danonoćno rade na okončanju krize. BioNTech, tvrtka sa sjedištem u Mainzu u Njemačkoj, izbio je na čelnu poziciju u utrci za pronalaženje rješenja za jedan od najvećih izazova čovječanstva, u partnerstvu s američkom farmaceutskom tvrtkom Pfizer. U lipnju 2020. banka EU-a s tvrtkom je potpisala ugovor vrijedan 100 milijuna eura. Ovo i druga ulaganja opisana u ovom izvješću potpomognuta su programima kao što su InnovFin i Europski fond za strateška ulaganja, kojima se podupiru inovativni i rizičniji projekti.

„Borbi protiv COVID-a možemo najbolje doprinijeti tako što ćemo pomagati tvrtkama koje razvijaju nova cjepiva, lijekove ili dijagnostička rješenja“, napominje Gergely Krajcsi, referent za ulaganja u Europskoj investicijskoj banci koji je radio na poslu s BioNTechom i drugim sličnim transakcijama. „Učinili smo sve što nam je bilo u moći kako bismo poduprli BioNTech jer – budimo realni – COVID neće nestati sam od sebe.“

Praćenje, zaustavljanje, skrb

Na početku krize osoblje Europske investicijske banke odlučilo je istodobno raditi na zdravstvenoj krizi i na gospodarskom padu. Svoju potporu biotehnoškim i medicinskim tvrtkama Banka je rasporedila na tri glavna područja: cjepiva, lijekovi i dijagnostika. Cilj je pratiti zarazu, zaustaviti njeno širenje i skrbiti o oboljelima.

Banka je u travnju odobrila 5 milijarda eura novih sredstava za potporu hitnom djelovanju u područjima poput zdravstvene skrbi i medicinskih inovacija povezanih s bolešću COVID-19. Otada je preko 40 biotehnoških ili medicinskih tvrtki i projekata dobilo odobrenje za financiranje sredstvima EIB-a u vrijednosti od oko 1,2 milijarde eura. Europska investicijska banka podupire i globalne programe za distribuciju cjepiva protiv bolesti COVID-19, posebice u zemljama u razvoju. Banka je odobrila 400 milijuna eura vrijedan posao s COVAX-om, globalnom inicijativom koju podupiru stotine zemalja, privatni sektor i filantropske organizacije radi promicanja ravnopravnog pristupa cjepivu.

Probir tvrtki za borbu protiv bolesti COVID-19

Na početku krize Banka je pročešljala svoj postojeći kreditni portfelj klijenata, a potražila je i druge tvrtke kojima bi dobro došla dodatna pomoć. Uočene su dvije tvrtke: BioNTech i CureVac. EIB je bio prva financijska institucija koja je poduprla BioNTechovo istraživanje koronavirusa. Istodobno, Banka je

“ **Cilj EIB-a je ubrzati napredovanje nekoliko perspektivnih kandidata prema masovnoj proizvodnji i globalnoj distribuciji.** ”

u srpnju ugovorila 75 milijuna eura vrijedan kredit s tvrtkom CureVac, koja se specijalizirala za liječenje rijetkih bolesti. Sredstva su namijenjena proširenju njegovih proizvodnih kapaciteta u Tübingenu u jugozapadnoj Njemačkoj.

Cjepiva koja su razvili CureVac i BioNTech temelje se na tehnologiji koja se nikad dosad nije primjenjivala u komercijalnoj proizvodnji cjepiva, a koja bi se mogla pokazati revolucionarnom za buduća cjepiva. Ta se tehnika temelji na ubrizgavanju nezaraznog genetskog materijala koji se naziva glasnički RNK u mišićne stanice. Nakon ulaska u stanice cjepivo im daje uputu za stvaranje proteina koji nalikuju šiljcima novog koronavirusa. Taj novi protein potiče imunosni sustav na stvaranje protutijela i aktiviranje T-stanica za borbu protiv virusa u slučaju da mu osoba bude izložena.

„Cjepiva na bazi glasničkog RNK svestrana su u smislu da se mogu brzo prilagoditi mutacijama virusa“, ističe Anna Lynch, stručnjakinja za znanosti o životu u Europskoj investicijskoj banci. „Bude li potrebno, cjepiva tvrtki CureVac i BioNTech mogu se u roku od nekoliko tjedana preinačiti kako bi bila učinkovita protiv mutiranog virusa.“

Presudno financiranje poduzetničkim dugom

Privatni ulagači nerijetko zaziru od cjepiva jer je teško predvidjeti hoće li biti uspješna ili ne. Potpora Banke BioNTechu i CureVacu dokazuje koliko je važno kada javna banka osigura financiranje poduzetničkim dugom kako bi tvrtkama pomogla u razvoju inovacija u području zaraznih bolesti, naglašava Cristina Niculescu, još jedna stručnjakinja za znanosti o životu u Europskoj investicijskoj banci. Ebola, SARS, a sada i COVID-19 bili su zvona za uzburanu u pogledu pripravnosti na pandemije i s time povezanih ulaganja. **Nakon što su privatni i javni sektor pojačali potporu, preko 200 kandidata za cjepivo diljem svijeta doseglo je određeni stadij razvoja. Očekuje se da će ih nekoliko biti odobreno za primjenu do kraja godine.** „Cilj EIB-a je ubrzati napredovanje nekoliko perspektivnih kandidata prema masovnoj proizvodnji i globalnoj distribuciji“, napominje Niculescu. „A kako imamo velik broj teško oboljelih, u međuvremenu su nam nužna i terapijska rješenja za hospitalizirane pacijente kako bismo kod njih spriječili razvoj teških oblika COVID-a.“

Özlem Türeci, voditeljica medicinskih istraživanja u BioNTechu, tvrdi da uspjeh njezinoga cjepiva u ranoj fazi razvoja budi nadu. „Ne mislim da možemo reći da je pandemija gotova“, dodaje, „ali cjepivo bi moglo doprinijeti samom početku njezinoga kraja.“

Lijekovi će nam uvijek trebati

EIB svojim zajmovima podupire ključne tvrtke koje razvijaju lijekove, a to su Atriva, Immunic, AB Science i Pluristem. Njihovi lijekovi za COVID-19 osmišljeni su za liječenje već zaraženih osoba, posebice ako im se stanje pogorša toliko da ih treba hospitalizirati.

ATR-002, Atrivin vodeći kandidat za lijek, djeluje tako što smanjuje virusno opterećenje kod zaraze RNK virusima, kao što su koronavirus i virus gripe, te otežava razvoj teških infekcija dišnog sustava. Lijek se uzima u obliku tablete i pokazao je obećavajuće rezultate u predkliničkim ispitivanjima. Mogao bi ponuditi prijeko potrebnu pomoć osobama sa simptomima zaraze koronavirusom kojima je potrebno bolničko liječenje. Atrivin lijek djeluje dvojako: s jedne strane sprječava replikaciju virusa, a s druge pretjeranu reakciju imunskog sustava zaražene osobe. „Vjerujemo da bi ovakvo dvostruko djelovanje moglo biti iznimno učinkovito“, ističe Olaf Althaus, direktor financija tvrtke koja je u listopadu s EIB-om ugovorila kredit od 24 milijuna eura. „S velikim optimizmom gledamo na potencijal lijeka ATR-002 u suzbijanju pandemije.“ **Cilj Atrive je razviti protuvirusni lijek širokoga spektra koji bi bio djelotvoran i protiv novih mutacija virusa SARS-CoV-2 ili novih RNK virusa koji bi mogli dovesti do budućih epidemija.**

Još jedan kredit, također ugovoren u listopadu, odobren je tvrtki Immunic, koja 24,5 milijuna eura, koliko je dobila od EIB-a, koristi za rad na sličnom lijeku pod nazivom IMU-838. Radi se o lijeku koji se također uzima u obliku tablete, a nudi širok spektar protuvirusnog djelovanja. IMU-838 u drugoj je fazi kliničkih ispitivanja na pacijentima sa srednje teškim oblikom bolesti COVID-19 na bolničkom liječenju. Lijek se ispituje i za kronična upalna i autoimuna oboljenja, primjerice za multiplu sklerozu. „U veljači, baš kad je pandemija zahvatila čitav svijet, pomislili smo da bi naš lijek mogao biti koristan u borbi protiv bolesti COVID-19“, prisjeća se Hella Kohlhof, znanstvena direktorica Immunica.

Immunicov IMU-838 djeluje tako što težinu infekcija poput bolesti COVID-19 smanjuje na nekoliko načina. Lijek sprječava replikaciju virusa, zatim potiče prirodni imunitet te na kraju može pomoći imunskom sustavu organizma da izbjegne pretjeranu reakciju na teške oblike infekcije. Djeluje kao svojevrsan učitelj čiji su učenici stanice ljudskog tijela. **„Kad se stanice našeg tijela zaraze virusom i kad se virus poželi replicirati, u tijelu imamo vrlo gostoljubive stanice koje mu kažu: „Nema problema, evo sad ću uključiti novi mehanizam kojim ću zadovoljiti tvoje potrebe,“ slikovito će Kohlhof. „Virus zlorabi ljubaznost naših stanica. IMU-838 taj je mehanizam kadar blokirati tako što inhibira enzim koji podržava stvaranje građevnih elemenata korisnih virusu.“**

U studenom je Francuska tvrtka AB Science s EIB-om ugovorila kredit od 15 milijuna eura za nastavak kliničkog razvoja lijeka masitinib. Lijek bi mogao pomoći osobama s po život opasnim stanjima povezanim s koronavirusom, što uključuje i takozvanu citokinsku oluju koja predstavlja pretjeranu reakciju imunskog sustava na infekciju. „Istraživanja tvrtke AB Science mogla bi biti korisna kod upalnih, neurodegenerativnih i zaraznih bolesti te raka“, objašnjava Yu Zhang, rukovoditelj za područje znanosti o životu i biotehnologije u Europskoj investicijskoj banci. „Moguće je da ćemo u budućnosti proširiti svoju potporu ovoj tvrtki.“

“ **Vrijeme je presudno. Osjećamo se kao da smo u ratu.** ”

Tvrtke koje razvijaju lijekove nadaju se da će se svojim istraživanjima uhvatiti u koštac s cijelim nizom bolesti. Tvrdе da će njihovi lijekovi još dugo biti potrebni, čak i ako se cjepiva pokažu uspješnima. „Prvo, neće se svi htjeti cijepiti“, objašnjava Olaf Althaus iz Atrive. „**Drugo, uvijek će biti slučajeva u kojima cjepiva ne djeluju ili ih je nemoguće koristiti. I nakon uvođenja zračnih jastuka, još uvijek nam trebaju kola hitne pomoći.**“

Ljekovite stanice posteljice

Izraelsko-njemačka tvrtka Pluristem, koja je u travnju s EIB-om ugovorila kredit od 50 milijuna eura, krenula je drugim putem prema pronalasku lijeka. **Za liječenje najtežih infekcija, tvrtka rabi stanice posteljice, najmoćnije stanice u ljudskom tijelu.** Pluristem uzgaja stanice posteljice u 3D bioreaktoru koji oponaša uvjete u ljudskom tijelu. Takve nove stanice ubrizgavaju se u pacijente i pomažu tijelu da se regenerira. Ova terapija mogla bi biti od pomoći pacijentima koji pate od komplikacija uzrokovanih koronavirusom, kao što su plućna hipertenzija, plućna fibroza ili akutna oštećenja bubrega i probavnog sustava.

Posteljice se nakon porođaja zdrave donoščadi uzimaju od majki mlađih od 35 godina, koje su se odlučile za carski rez. „Te se stanice mogu iskoristiti za dobrobit čovječanstva“, ističe Auvo Kaikkonen, viši stručnjak za znanosti o životu u Banci.

Jedna od mnogih pouka izvučenih iz mjera ograničenja kretanja donesenih uslijed bolesti COVID-19 je ta da je praćenje širenja bolesti od iznimne važnosti. Najnovije ulaganje Banke u području testiranja odnosi se na kredit poljskoj tvrtki Scope Fluidics. Tvrtka je razvila brzi sustav za otkrivanje virusnih patogena i bakterija. EIB joj je u rujnu odobrio kredit od 10 milijuna eura. Potpuno automatizirani sustav koji je tvrtka razvila pod nazivom PCR/One može za samo 15 minuta otkriti do 20 patogena i bakterija otpornih na lijekove. Točnost tog sustava znači da liječnici više ne moraju danima čekati na rezultate testova da bi otkrili slučajeve zareze bolešću COVID-19. To isto tako znači da se ljudi mogu češće testirati. „Glavna prednost našeg testa je brzina“, naglašava Piotr Garstecki, direktor tvrtke Scope Fluidics. „Vrijeme je presudno. Osjećamo se kao da smo u ratu.“

Postojeći brzi testovi na koronavirus na zlu su glasu zbog svoje netočnosti jer se fokusiraju na prisutnost protutijela na novi koronavirus. Problem je u tome što neki od zaraženih u trenutku testiranja možda još nisu razvili protutijela, što dovodi do lažno negativnih rezultata. **Točnost PCR testa tvrtke Scope Fluidics je gotovo 100 %.** „Za ovakvim uređajem vlada golema potražnja“, tvrdi Anna Stodolkiewicz, kreditna referentica EIB-a koja je radila na projektu. „Ovaj PCR test je kompaktan, ali veoma sveobuhvatan. Može se rabiti u zračnim lukama, željezničkim kolodvorima, posvuda.“

Testiranje će ostati presudno i nakon što stignu cjepiva protiv koronavirusa. Velik dio stanovništva neće biti obuhvaćen prvim krugom cijepjenja, što znači da će koronavirus vjerojatno nastaviti naširoko kružiti. U Scope Fluidicsu očekuju da će europski regulatori do kraja godine privremeno odobriti njihov sustav. **„Testiranje, pa čak i masovno“, ističe Garstecki, „ekonomski je isplativije od mjera ograničenja kretanja.“**

„DAR S NEBA, NEŠTO PREDIVNO“

Europska investicijska banka sklopila je partnerstvo s nacionalnom razvojnom bankom ne bi li malim talijanskim poduzećima vratila nadu u prevladavanje krize uzrokovane bolešću COVID-19

G iuliano Annigliato kao dijete je običavao beskonačno okretati kotačić na televizoru čisto radi zadovoljstva koje mu je pružalo prebacivanje s prvog na drugi program, koliko ih je tada i bilo. Možda je bilo neizbježno da na kraju završi radeći na lokalnoj radioteleviziji u Bagnoliju, rodnoj radničkoj četvrti na rubu Napulja.

No uvijek će pamtili i kako se osjećao kada mu je otac umro od srčanog udara. Bilo mu je 19 godina i osjećao se kao da ga je netko udario u želudac, kao da mu se srce para od boli. Tvornica u kojoj je radio otac ponudila mu je posao, na što im je odgovorio: „Ne, hvala, snaći ću se sam.“ I tako je nakon desetljeća rada u medijima osnovao reklamne agencije A&C Network i Uno Outdoor.

Tri desetljeća Annigliato je širio poslovanje i podizao ambicije, pri čemu je svojom inovativnom idejom lokalnim vlastima pomagao u obnovi spomenika u Napulju i šire, uz istodobnu uštedu gradskog novca. No kad je bolest COVID-19 u ožujku poharala Italiju, i Annigliatove tvrtke našle su se u škripcu. Naime, većina klijenata bila je iz tekstilnog sektora, jednog od najteže pogođenih pandemijom.

Nadu je pobudio **1,5 milijarda eura vrijedan program Europske investicijske banke za financiranje malih talijanskih poduzeća, njezin prvi neposredni odgovor na COVID-19 i najveći program potpore nekoj zemlji tijekom pandemije.** U partnerstvu s talijanskom nacionalnom razvojnom bankom Cassa Depositi e Prestiti (CDP), EIB je osigurao potporu za kredit od 2,3 milijuna eura koji je Annigliato dobio od Monte dei Paschi di Siena, najstarije banke na svijetu.

„Stojimo rame uz rame s talijanskim malim i mikropoduzećima“, ističe Claudia Barone, kreditna referentica u Europskoj investicijskoj banci, koja u ovoj hitnoj intervenciji sudjeluje od početka krize. Nakon što je Upravno vijeće Europske investicijske banke u travnju dalo odobrenje, do srpnja je malim poduzećima već isplaćeno više od 600 milijuna eura.

Očuvana povijest Napulja

Ako se zateknete u Napulju i nađete na golem oglas koji prekriva pročelje nekog spomenika, svaka je prilika da iza te kreativne ideje stoji Giuliano Annigliato: „Tim se oglasima plaća obnova povijesnih zgrada.“ Obelisci, fontane i spomenici privlače pozornost tvrtki i poduzetnika, među kojima su Original Marines, Burger Italy, Liu Jo i Enrico Coveri. Te tvrtke zakupljuju privremen „oglasni prostor“ u Napulju, a spomenici se iz tih prihoda obnavljaju bez ikakvog tereta za gradski proračun.

S obzirom na bogatu povijest Napulja, uvijek ima mnogo posla na obnovi baštine. No kad je pandemija u Italiji u ožujku i travnju dosegla vrhunac, Annigliato gotovo da uopće nije imao posla. **Ni pričuva za crne dane ne bi dugo dostajala za plaće 36 zaposlenih. Annigliato se morao**

“ **Zajedno s CDP-om mobilizirali smo svaki svoju energiju i radili kao jedna momčad kako bismo pomogli malim talijanskim poduzetnicima.** ”

prijaviti za mjere za očuvanje radnih mjesta određenog broja zaposlenika koje je morao poslati na prisilan dopust.

A onda su krajem travnja, kad je već pomislio da se cijeli svijet oko njega ruši, **Annigliatu pristigla prijeko potrebna sredstva za održavanje likvidnosti, koja je Europska investicijska banka odobrila preko partnerskih banaka CDP i Monte dei Paschi di Siena. Zahvaljujući toj injekciji, mogao je sa zadovoljstvom prihvatiti veliku internetsku narudžbu glasovite francuske marke Rossignol.** „Bio je to dar s neba, nešto predivno“, otvoreno priznaje Annigliato u čijem se glasu čuju toplina i polet, ali i olakšanje nekoga tko se vratio s ruba.

Annigliato se sada okreće i internetskom tržištu, gdje pronalazi druge kanale kroz koje će nuditi svoje nove proizvode. Tvrdi da, ako nas je kriza ičemu podučila, to je da se prilike ne smiju propuštati. „Danas je to virus, sutra će biti nešto drugo. Život je takav. A kad vam se dogodi život, morate naučiti preživjeti.“

Premalene i prerizične? Nema problema!

Annigliato uspoređuje pandemijsku krizu s ratom u kojem se moramo boriti strasno, fleksibilno, racionalno i ustrajno. Bez tih sastojaka ne bi bilo ni zajedničkog pothvata Europske Investicijske banke i Cassa Depositi e Prestiti. Kao dugogodišnji partneri, te dvije institucije uživaju duboko i široko uzajamno razumijevanje, zbog čega se dok surađuju osjećaju sigurno i ugodno. **„Zajedno s CDP-om mobilizirali smo svaki svoju energiju i radili kao jedna momčad kako bismo pomogli malim talijanskim poduzetnicima“**, ističe Barone iz EIB-a. „To je iziskivalo velik trud, pa tako i pojednostavljanje dugotrajnih i tegobnih procedura“, dodaje.

Rezultati su impresivni. **EIB po povoljnim uvjetima podupire instrument „Poslovna platforma“ u sklopu kojega CDP ta sredstva plasira u obliku zajmova financijskim posrednicima kao što su Monte dei Paschi di Siena, koji pak podupiru poduzetnike kao što je Annigliato.** Zahvaljujući partnerstvu s CDP-om, EIB-ovi krediti nalaze put do banaka koje inače ne bi mogle uživati u njihovim povoljnim uvjetima jer su premalene ili prerizične. A kako CDP tu ne ubire nikakvu dobit, Annigliato i drugi mali poduzetnici mogu do kraja iskoristiti pogodnosti EIB-ovih povoljnih kamata.

Annigliato sada s nestrpljenjem iščekuje obnovu Castel Nuova, srednjovjekovnog anžuvinskog zamka u srcu Napulja i simbola grada. Njegove su kule svjedočile mnogim pošastima koje su poharale Napulj, no i dalje stoje na svom mjestu. Zahvaljujući suradnji CDP-a i EIB-a, i Annigliatove će tvrtke ostati na nogama.

SLAMKA SPASA ZA SJEVER ŠPANJOLSKE

Cilj katalonske banke je osigurati pomoć za gotovo 50 000 ljudi kako bi zadržali posao, platili račune i preživjeli pad gospodarstva izazvan pandemijom koronavirusa

Bolest COVID-19 teško je pogodila mnoge dijelove gospodarstva, ali posebno teške udarce trpe poduzeća koja ovise o turizmu i putovanjima. Za mnoga od njih financijska pomoć koju podupire Europska investicijska banka predstavlja slamku spasa. „Vjerujemo da će se 2021. stanje popraviti, ali idućih nekoliko godina morat ćemo zasukati rukave i pomno paziti na troškove“, ističe Rafael Ruiz, direktor financija inženjerske tvrtke Barcelona Technical Center iz Martorella sjeverozapadno od Barcelone, koja zapošljava 148 ljudi i konstruira proizvode za automobilski, aeronautički i željeznički sektor.

“ **Pomažemo im da uvedu nove modele poslovanja kojima će iznova pokrenuti svoje aktivnosti i ojačati gospodarstvo.** ”

Institut Català de Finances (ICF), javna katalonska banka za malo gospodarstvo i poduzetništvo, odobrila je Ruizovoj tvrtki kredit od 950 000 eura. „Sredstvima ovog kredita uspjeli smo nastaviti s isplatom plaća i podmirivanjem drugih obveza unatoč padu broja projekata“, objašnjava Ruiz.

Slamka financijskog spasa za tvrtku Barcelona Technical Centre omogućena je zajmom od 250 milijuna eura koji je Europska investicijska banka ugovorila s ICF-om. Sredstvima zajma osigurat će se pomoć za 48 000 ljudi u maloprodaji, turizmu, ugostiteljstvu, kulturi i mnogim drugim sektorima kako bi mogli platiti račune i smisliti nove poslovne planove. Banka EU-a i ICF od 2008. tijesno surađuju na potpori tisućama malih poduzetnika u toj pokrajini.

„Netremice pratimo pojavljuju li se kakve naznake oporavka“, kaže Rafel Niubò, glavni tajnik Eurofitnessa, barcelonske tvrtke koja gradi i vodi teretane i sportske centre diljem Španjolske. Eurofitness je tijekom pandemije prošao kroz teško razdoblje, a mnoge teretane su zatvorene. Niubò zapaža stanovite ohrabrujuće naznake, ali za sada mu je jedini cilj održati tvrtku na životu. Eurofitness, koji zapošljava 327 ljudi, dobio je od ICF-a kredit od milijun eura. Zahvaljujući toj pomoći izbjegao je smanjenje plaća, otpuštanje viška radnika ili sužavanje ponude usluga za korisnike.

Čak 2 000 tvrtki moglo bi zadovoljiti uvjete za dobivanje kredita iz ovog financijskog programa Europske investicijske banke. Korištenjem EIB-ovog zajma i ulaganja iz drugih javnih i privatnih izvora, ICF planira staviti na raspolaganje do milijardu eura ne bi li malim poduzetnicima pomogao da prebrode krizu.

“ **EIB podupire male poduzetnike u Španjolskoj više no ikada prije. Tijesno surađujemo sa svojim financijskim posrednicima kako bismo doprli do što više poduzeća.** ”

Novi poslovni modeli kao odgovor na krizu

Josep-Ramon Sanromà, predsjednik uprave ove katalonske javne banke, tvrdi da su njegovi ljudi neumorno radili na pronalaženju novih financijskih rješenja za poduzetnike. „Tijekom zatvaranja gospodarstva, kriza je snažno pogodila katalonske tvrtke“, ustvrdio je. „Poduzeća su bila paralizirana, promet je pao, a tvrtke su se morale preorijentirati kako bi odgovorile na nove sigurnosne mjere. Mnogima, posebice samozaposlenima i malim tvrtkama, potrebna je veća financijska potpora. Pomažemo im da uvedu nove modele poslovanja kojima će iznova pokrenuti svoje aktivnosti i ojačati gospodarstvo.“

Španjolska je 2020. zabilježila znatan pad bruto domaćeg proizvoda i stope zaposlenosti. Njezino gospodarstvo ovisi o turizmu i prometu nekretnina kudikamo više nego većina drugih europskih zemalja, a ta dva sektora posebno su pogođena pandemijom bolesti COVID-19. Španjolska je krenula put oporavka, a prema procjenama Međunarodnog monetarnog fonda, očekuje se će u 2021. zabilježiti rast BDP-a. „Zemlja je pretrpjela teške gospodarske posljedice, ali malo po malo nazire se svjetlo na kraju tunela“, najavljuje Alex Saz-Carranza, kreditni referent Europske investicijske banke koji je radio na poslovima okrenutim oporavku mnogih dijelova Španjolske. „EIB podupire male poduzetnike u Španjolskoj više no ikada prije. Tijesno surađujemo sa svojim financijskim posrednicima kako bismo doprli do što više poduzeća i tako ublažili gospodarske posljedice pandemije i omogućili poduzećima da prežive i očuvaju radna mjesta.“

Brz odgovor na krizu izazvanu pandemijom koronavirusa

Ovaj ugovor o zajmu između Europske investicijske banke i ICF-a tek je jedan od više desetaka velikih poslova odobrenih u sklopu 5 milijarda eura vrijednog programa Grupe EIB-a za pomoć europskim poduzećima u borbi protiv krize. Europska investicijska banka odobrila je ovaj zajam Španjolskoj u roku od nekoliko mjeseci po ubrzanom postupku kako bi čim prije pomogla malim tvrtkama.

Dodatna sredstva stigla su u pravom trenutku za poduzeća kao što je Atrápalo, internetska putnička agencija sa sjedištem u Barceloni, koja zapošljava 220 ljudi. Atrápalo je od katalonske javne banke uzeo kredit od 500 000 eura za plaće zaposlenih i jačanje pripravnosti za nepredviđene okolnosti. „Budućnost je puna neizvjesnosti“, objašnjava Luis Alonso, direktor financija u Atrápalu. „Ne znamo kada ni koliko će se brzo oporaviti aktivnost u sektorima putovanja, turizma i rekreacije, no s ovim kreditom sada se možemo nositi s tom neizvjesnošću i nadoknaditi pad aktivnosti tijekom pandemije.“

POVRATAK OSNOVAMA

U području kojim obično prevladavaju visoka tehnologija i inovacije, zdravstvene vlasti diljem Europe u 2020. teškom mukom su financirale osnovne medicinske potrepštine, a neke su potražile jednostavna rješenja u razdobljima kulminacije pandemije bolesti COVID-19

U ožujku su gradske vlasti Kiskunhalasa na jugu Mađarske uvidjele da područne zdravstvene službe uskoro neće biti u stanju nositi se s porastom broja zaraženih novim koronavirusom, pa su odlučile otvoriti pokretnu bolnicu. „Podigli smo je u roku od samo nekoliko tjedana kako bismo odgovorili na nagli rast hospitalizacija na našem području“, napominje Gabor Kiss, kreditni referent Europske investicijske banke koji je radio na financiranju projekta u Kiskunhalasu i nabave ostalih hitnih medicinskih potrepština za borbu protiv bolesti COVID-19 u Mađarskoj.

Dovršena u travnju, Pokretna epidemijska bolnica u Kiskunhalasu raspolaže sa 150 kreveta i posebno je projektirana za liječenje pacijenata s bolešću COVID-19 kojima je potrebna intenzivna skrb. „To nam je pomoglo i da ograničimo širenje virusa“, naglašava Tunde Szabo, ekonomistica za zdravstvo u EIB-u. „Lokalne zdravstvene službe mogu odvajati pacijente s koronavirusom od ostalih pacijenata, čime se znatno smanjuje rizik bolničke infekcije koronavirusom.“

Europska investicijska banka u pravilu podupire medicinske inovacije – od financiranja bolničke infrastrukture i medicinskih uređaja i biotehnoloških inovacija do razvoja cjepiva protiv bolesti COVID-19. No u ovoj netipičnoj godini bolnicama i zdravstvenim djelatnicima diljem svijeta nisu najviše nedostajale inovativne tehnologije i pomagala, posebice u prvim mjesecima pandemije. Umjesto toga, vlade su se mučile da osiguraju osnovnu opremu kako bi spriječile širenje bolesti, kao i infrastrukturu i osoblje za liječenje najtežih slučajeva zaraze virusom SARS-Cov-2. Stoga su se Europskoj investicijskoj banci obraćale sa zahtjevima za financiranje kudikamo osnovnijih medicinskih potreba nego obično.

Pomoć na 500 načina

Države su morale žustro reagirati kako bi svoje bolnice i zdravstvene centre opskrbile nužnom zaštitnom opremom, kao što su medicinske maske, rukavice, proizvodi za dezinfekciju te posebna oprema potrebna za intenzivnu skrb o pacijentima zaraženim virusom SARS-Cov-2, poput kreveta za intenzivno liječenje i respiratora.

Iako Mađarska nije bila među najpogođenijim zemljama EU-a, u ožujku 2020. njezine su vlasti svejedno morale zaštititi zdravlje stanovništva sprječavanjem širenja zaraze. A morale su se pripremiti i za mogući drugi val zaraze. To se ispostavilo ključnim jer je kasnije te godine pandemija izrazito snažno pogodila Mađarsku. **Kako bi joj pomogla u financiranju odgovora na izvanrednu situaciju, Europska investicijska banka odobrila je mađarskoj vladi kredit od 162,5 milijuna eura. Tim sredstvima financirala se nabava gotovo 500 različitih artikala potrebnih zdravstvenom sektoru za sprječavanje širenja bolesti i učinkovito liječenje oboljelih.**

„Za Banku je to bio poseban projekt u zdravstvu“, ističe EIB-ova ekonomistica Szabo. „Naši projekti obično su okrenuti modernizaciji bolnica i inovacijama u zdravstvu, no ovo nisu obična vremena. Svjesni

prijeke potrebe, morali smo brzo odgovoriti kako bismo poduprli države članice EU-a i pomogli im da se nose s krizom uzrokovanom koronavirusom kako i koliko god smo mogli.“

Zaštitne i kirurške maske, dezinficijensi, respiratori i monitori vitalnih funkcija samo su neki od proizvoda koje je mađarska Vlada nabavila sredstvima ovoga kredita. „Gotovo sva kreditna sredstva utrošena su na medicinsku opremu i potrepštine nužne za svakodnevno poslovanje zdravstvenih centara tijekom pandemije“, napominje Szabo. Novonabavljena medicinska oprema raspodijeljena je po cijeloj Mađarskoj.

Jednostavna rješenja za COVID-19 iz projekta za češke bolnice

Mađarski odgovor na krizu jedan je od mnogih projekata povezanih s bolešću COVID-19 koje je EIB podupro u protekloj godini. Broj zdravstvenih projekata financiranih sredstvima Banke utrostručio se u odnosu na prethodnu godinu. No zdravstveni projekti Banke u 2020. nisu bili isključivo usmjereni na odgovor na krizu. Unatoč dosad neviđenim okolnostima, nismo zaboravili svoje dugoročne ciljeve u području zdravstvene infrastrukture.

Kriza uzrokovana koronavirusom opteretila je lokalne zdravstvene službe do krajnjih granica. Pandemija je razotkrila i njihove slabosti i nepripravnost. Na vidjelo su izašli nedostaci u starijim bolnicama, što je lokalne vlasti nagnalo da ih riješe. Stoga **EIB podupire češku regiju Središnja Češka kreditom od 48 milijuna eura radi unaprjeđenja pripravnosti za krizne situacije i modernizacije infrastrukture u zdravstvu, prometu, socijalnoj skrbi i obrazovanju.**

“ **Ne radi se o povećanju broja bolničkih kreveta, već o jačanju otpornosti naših bolnica.** ”

Više od polovice sredstava izdvojiti će se za preuređenje i modernizaciju pet bolnica u regiji i za srednjočešku službu hitne medicinske pomoći. Ulaganje će za ishod imati bolji pristup zdravstvenim uslugama za gotovo 1,4 milijuna stanovnika regije. „Programom će se tim zdravstvenim ustanovama omogućiti da postanu učinkovitije i podignu kvalitetu svojih usluga, a doprinijet će se i energetske učinkovitosti i pripravnosti za krizne situacije“, ističe Szabo.

Najbolji trenutak za prevenciju sljedeće pandemije

„Pravi način da se nosimo s pandemijom jest da unaprijedimo postojeće zdravstvene ustanove“, objašnjava Szabo. „Ne radi se o povećanju broja bolničkih kreveta, već o jačanju otpornosti naših bolnica.“ To se može postići jednostavnim rješenjima kao što je poboljšanje sustava ventilacije kako bi se smanjile bolničke infekcije, što je jedna od promjena provedenih u češkim bolnicama.

„Tu se radi i o preosmišljanju zdravstvenog sustava“, napominje Szabo. „Moramo povećati broj centara za skrb o kroničnim bolesnicima. Ta skrb ne bi se smjela pružati u bolnicama za liječenje akutnih stanja jer se radi o obliku skrbi kod koje se troši najviše resursa. Namjenski izgrađene ustanove za skrb o kroničnim bolesnicima daleko su učinkovitije i lakše ih je prilagoditi potrebama kontrole infekcija.“ Pandemija bolesti COVID-19 natjerala nas je da ubrzamo te procese – da preosmislimo svoje bolnice i procijenimo koliko smo stvarno pripravnici. Kao što smo ove godine svi uvidjeli, najbolji trenutak za prevenciju sljedeće pandemije upravo je sada.

NAŠI STRUČNJACI PROCJENJUJU IZAZOV KLIMATSKIH PROMJENA

Kao odgovor na globalnu klimatsku krizu i radi potpore europskome zelenom planu, EIB si je postavio ambiciozne klimatske ciljeve i pretvara se u klimatsku banku Europske unije. Istodobno, neki danas tvrde da, radi suzbijanja posljedica krize izazvane bolešću COVID-19, poticaje treba usmjeriti isključivo prema rastu i otvaranju radnih mjesta. Što se tiče EIB-a, oporavak mora biti zelen i čvrsto nam utrti put prema nultoj neto stopi emisija. 2020. izrađen je Plan djelovanja klimatske banke koji će nas voditi na putu ka ostvarenju klimatskih ciljeva. Tako će 2021. biti prva godina provedbe tog zelenog plana djelovanja.

Elina Kamenitzer, voditeljica Odsjeka za koordinaciju djelovanja u području klime i okoliša, Uprava za poslovanje

Pandemija nas je na okrutan, ali izravan način navela da shvatimo da ćemo buduće odluke o ulaganjima u infrastrukturu morati razmatrati u svjetlu radikalnijih očekivanja u pogledu budućih potreba, ponašanja i iskorištavanja resursa. Taj pomak u paradigmi od nositelja projekata, kao i njihovih financijera, iziskuje primjenu novog skupa pokazatelja za mjerenje održivosti. Kako bi se među nositeljima projekata i financijskim posrednicima ojačali kapaciteti za bolje razumijevanje i primjenu tih novih tehnika i normi, bit će potrebna znatna savjetodavna i tehnička potpora.

Frank Lee, voditelj Europskog savjetodavnog centra za ulaganja, Uprava za poslovanje

U teškim vremena vjetrovi su i dalje puhali, a Sunce je nastavilo sjati. Obnovljivi izvori energije pokazali su se otpornima na COVID-19. Put koji nam je predstoji ne može biti jasniji. Sad samo moramo ubrzati korak prema svojoj zelenoj budućnosti.

Alessandro Boschi, voditelj Odsjeka za obnovljive izvore energije, Uprava za projekte

U krizi uzrokovanoj bolešću COVID-19 gradovi su na prvoj crti bojišnice jer pružaju usluge u području zdravstva, civilne zaštite, gradskog prijevoza i upravljanja javnim površinama, a istodobno su suočeni s ozbiljnim ograničenjima prihoda jer je došlo do usporavanja njihovih gospodarstava. U 2020. smo u ključnim gradovima poput Grenoblea, Milana i Barcelone pokrenuli programe urbanog oporavka od krize uzrokovane bolešću COVID-19, a u Francuskoj, Nizozemskoj i Poljskoj izradili smo i nacionalne programe urbanog oporavka. 2020. godinu obilježilo je i uvođenje novog savjetodavnog instrumenta – Fonda za prevladavanje klimatskog jaza u gradovima – koji EIB i GIZ, njemačka agencija za međunarodnu suradnju, provode zajedno sa Svjetskom bankom kako bi se gradovima u zemljama u razvoju i s tržištima u nastajanju pružila potpora u ranom stadiju pripreme projekata. Financirana sredstvima Luksemburga i Njemačke, ta inicijativa trebala bi pripomoći pokretanju klimatski pametnih projekata u području voda, održive gradske mobilnosti, energetske učinkovitosti i prilagodbe klimatskim promjenama.

Gerry Muscat, voditelj Odsjeka za razvoj gradskih područja, Uprava za projekte

EIB se iskazao brzim odgovorima na COVID-19. Sposobnost Banke za razvoj novih pristupa i rješavanje dosad neviđenih izazova pokazat će se još presudnijom kad je riječ o borbi protiv klimatskih promjena i uništenja okoliša. To što će EIB postati klimatska banka EU-a bit će važan doprinos europskome zelenom planu, ali i iznimno zahvalno iskustvo za sve koji su uključeni u prevladavanje najveće prijetnje s kojom se svijet trenutačno suočava.

Heinz Olbers, direktor Odjela za zapadnu Europu, Uprava za poslovanje

Još od izuma kotača, promet predstavlja jednu od okosnica ljudskoga pregnuća te – od golemih jedrenjaka, pa sve do elegantnih mlažnjaka – pokreće i omogućuje tehnološki napredak. Sada je na nas došao red da se suočimo s egzistencijalnim izazovima našega doba. U sektoru prometa zelena i digitalna revolucija uzela je maha u trenutku kad se zemlja našla u klimatskom metežu, a pandemija prijeti zdravlju čovječanstva. Promet je istodobno dio rješenja i dio problema. Riječ je o jedinom sektoru u kojem nastaju emisije CO₂, a koji i dalje raste, ali je i među gospodarskim sektorima najteže pogođenima pandemijom. No od prometa se očekuje i da stane na čelo oporavka kroz zelenu tranziciju koju će EIB podupirati radi stvaranja istinski održivog prometnog sustava.

Gavin Dunnett, direktor Odjela za mobilnost, Uprava za projekte

PLAN ZA PLANET

Plan djelovanja klimatske banke usmjeravat će naše financiranje radi potpore europskome zelenom planu i stvaranja ugljično neutralne Europe

I duće desetljeće presudno je za prevladavanje klimatske i okolišne krize. U našem Planu djelovanja klimatske banke određuje se način na koji ćemo u razdoblju od 2021. do 2025. ispuniti još veće obveze koje smo u području klime i okoliša preuzeli u skladu s europskim zelenim planom. Ubrzat ćemo prelazak na niskougljično i okolišno održivo gospodarstvo otporno na klimatske promjene, a svekoliko financiranje uskladit ćemo s Pariškim sporazumom, pri čemu ćemo voditi brigu da nikoga ne izostavimo i da podupiremo dugoročne razvojne ciljeve.

„Ovo podizanje letvice ima dalekosežne posljedice za Grupu EIB-a jer mijenja njezine prioritete i način njezinoga rada“, ističe Stephen O'Driscoll, voditelj Ureda za okolišna, klimatska i društvena pitanja. „Tu mijenjamo sam DNK Banke tako što činimo sve što nam je u moći ne bismo li ostvarili ciljeve iz europskoga zelenog plana.“

Banka provodi ambicioznu klimatsku strategiju još od 2015. Zamisao o novom Planu djelovanja klimatske banke rodila se koncem 2019., nakon što su Europsko vijeće i zemlje EU-a od EIB-a zatražili da pojača potporu europskome zelenom planu i ubrza stvaranje ugljično neutralnog kontinenta do 2050.

Više čiste energije i inovacija

Glavni naglasci iz Plana djelovanja:

- povećanje EIB-ovih izdvajanja za djelovanje u području klime i okolišnu održivost sa sadašnjih tridesetak posto na više od 50 % do 2025.
- usklađivanje svih novih poslova financiranja s načelima i ciljevima iz Pariškog sporazuma
- potpora za bilijun eura ulaganja u djelovanje u području klime i okolišnu održivost u razdoblju od 2021. do 2030.
- daljnje djelovanje na temelju odluke o prestanku potpore tradicionalnim projektima povezanim s energijom iz fosilnih goriva
- zadržavanje uloge predvodnika na tržištima kapitala gdje je EIB bio prva institucija koja je izdala zelenu obveznicu, a i dan danas je najveći nadnacionalni izdavatelj zelenih obveznica
- stavljanje težišta na čistu energiju, inovativne tehnologije i digitalizaciju, što će odigrati veliku ulogu u modernizaciji i dekarbonizaciji industrija
- povećanje izdvajanja kojima se društvima pomaže u prilagodbi klimatskim promjenama i jača se otpornost gospodarstava

U Planu djelovanja opisuje se način na koji ćemo više potpora usmjeriti prema zajednicama čija gospodarstva uvelike ovise o energetski intenzivnim industrijama, kao što su vađenje ugljena ili proizvodnja čelika. To podrazumijeva više sredstava za „pravednu tranziciju“ i društvenu jednakost, pa tako i za stručno osposobljavanje, radna mjesta i savjetodavne usluge za ljude čiji su izvori prihoda ugroženi prelaskom na niskougljično gospodarstvo i posljedicama klimatskih promjena. Podupirat ćemo i prelazak na niskougljično i okolišno

održivo gospodarstvo u svim dijelovima svijeta, uz stavljanje posebnog naglaska na otpornost zajednica podložnih klimatskim promjenama. „Kad razmišljamo o izvorima prihoda ugroženim posljedicama klimatskih promjena, znamo da su žitelji zemalja u razvoju, a osobito najnerazvijenijih zemalja i malih otočnih država, često najranjiviji, ali ujedno raspolažu i najoskudnijim sredstvima za prilagodbu“, napominje Nancy Saich, glavna stručnjakinja za klimatske promjene.

Tijekom idućeg desetljeća svaka će zemlja morati provesti velike promjene. Plan djelovanja pomoći će Banci u pronalaženju novih partnera i širenju svoga globalnog dosega kako bi ispunila svoje klimatske ciljeve.

Cjelovit tekst Plana djelovanja klimatske banke pročitajte na stranici www.eib.org/cbr

SLJEDEĆA TOČKA ZELENOGA DNEVNOG REDA

Kao plod partnerstva EIB-a i Europske komisije, Europski savjetodavni centar za ulaganja pomaže državama članicama i tvrtkama u pripremi projekata za buduće financiranje. Njegov rad pomaže Europi u ostvarivanju njezinih klimatskih težnji.

Vodik kao alternativno gorivo

Njemačko Ministarstvo prometa i digitalne infrastrukture zatražilo je stratešku savjetodavnu podršku u razvoju modela za financiranje uporabe vodika kao alternativnog goriva u njemačkom prometnom sustavu. Centar pruža međusektorsku podršku u vidu tehničkih i financijskih savjetodavnih usluga radi ocjene izgleda na tržištu vodika i predlaganja modela financiranja i provedbe.

Prilagodba klimatskim promjenama u Genovi

Gradovima poput Genove u Italiji potrebna je pomoć u analizi mogućih rješenja za mjere prilagodbe klimatskim promjenama. Zadaća Centra je analizirati različita rješenja prilagodbe za potrebe projekata u tri ili četiri različita grada i usporediti njihove troškove i koristi. Na temelju rezultata te analize moći će se izvući zaključci o najprikladnijem rješenju za prilagodbu u svakom pojedinom slučaju.

Provjerite svoju energetska učinkovitost

Češka razvojna banka ČMZRB obratila se Europskom savjetodavnom centru za ulaganja radi pomoći u povećanju obujma ulaganja u energetska učinkovitost korištenjem sredstava EU-a. Centar je obavio procjenu tržišta koja je dovela do prijedloga za korištenje jamstvenog instrumenta kojim će se prevladati tržišni nedostaci, uključujući njegovu strategiju ulaganja, upravljanje te postupke praćenja i izvješćivanja. Procjenom je uočena i potreba za jedinstvenim mehanizmom tehničke pomoći za potencijalne projekte, što je dovelo do prijave za pomoć u razvoju projekta u okviru inicijative ELENA (instrumenta za lokalnu energetska podršku). Ovaj angažman dokaz je da se sufinanciranje sredstvima EU-a i EIB-a može realizirati inovativnim financijskim instrumentima za potporu razvoju ugovora o energetska učinku, u sprezi s investicijskim potporama za sveobuhvatnu obnovu zgrada. Takvi programi predviđeni su i u okviru Vala obnove, inicijative Europske komisije čiji je cilj udvostručiti dinamiku energetske obnove tijekom idućeg desetljeća. Očekuje se da će se s provedbom ovog financijskog instrumenta krenuti u 2021.

KAD VJETROVI NE PUŠU

Dva inovativna švedska proizvođača baterija namjeravaju vas opskrbiti čistom energijom za vaš dom i automobil

Kad je vjetrovito ili sunčano, vjetroparkovi i solarne elektrane proizvode energiju iz obnovljivih izvora. No vjetar ne puše, a sunce ne sja baš svaki puta kad tu električnu energiju želimo i trošiti. Upravo su zato baterije toliko važne za zelenu budućnost. Nilar i Northvolt dvije su švedske tvrtke koje proizvode baterije koje skladište zelenu energiju i čuvaju je da biste je trošili kad vam bude potrebna.

Nilar, koji baterije na bazi nikla – ali u novom, većem „formatu“ – razvija već više od 15 godina, krenuo je s komercijalnim radom tek 2019. Njegove nikal-metal hidridne baterije zamišljene su kako bi energiju dobivenu iz obnovljivih izvora skladištile u kućanstvima ili poslovnim, gradskim i industrijskim prostorima. Nisu zamišljene kako bi zamijenile litij u vozilima na isključivo električni pogon jer nikal je teža kovina. No uporaba Nilarovih hidridnih baterija u zgradama sigurna je zato što nikal-metal hidridne baterije nisu zapaljive. Isto tako, vijek trajanja im je 20 godina i može ih se ekonomično reciklirati.

Cijene baterija padaju. Cijena litij-ionskih baterija za električna vozila od 2010. pala je za gotovo 90 %, a cijena niklovihi stacionarnih baterija za skladištenje energije pala je za oko dvije trećine. No gotovo sve napredne baterije trenutačno se uvoze iz država izvan Europske unije. Kako su baterije zbog svoje cijene sve pristupačnije, važno je razviti njihovu proizvodnju u Europi, gdje tržište za čistu energiju bilježi munjevit rast. No razvoj baterija dugotrajan je, neizvjestan i skup proces, a da bi poduzeće bilo konkurentno, mora ih proizvoditi u velikim količinama. Stoga je tvrtkama u ranom stadiju teško pronaći poslovne ulagače i banke koje bi ih financirale.

Dodavanje gasa inovacijama

Kako iza sebe nema nekih većih komercijalnih ostvarenja, Nilar je upravo onakav projekt kakvom je financiranje sredstvima Europske investicijske banke presudno. Banka EU-a podupire istraživanja i povećanje proizvodnje inovativnih proizvoda kako bi ovi postali privlačniji za privatne ulagače. **„Europska investicijska banka iznimno je važna za dodavanje gasa inovacijama u malim poduzećima s posve novim tehnologijama“, ističe Michael Obermayer, predsjednik uprave Nilara.** Tehnološke tvrtke s inovativnim projektima koje nisu u mogućnosti prevladati prepreku kapitalno intenzivnog širenja proizvodnje ne mogu rasti, a njihove ideje često ostaju u ladici. „Spremnost Europske investicijske banke da nam odobri kredite i pomogne nam u dovođenju Nilarove tehnologije na tržište u početnoj fazi njezine komercijalizacije od ključne je važnosti“, pridodaje Obermayer.

Iduća generacija baterija igra središnju ulogu u ostvarenju cilja Europske komisije da se emisije ugljika do 2030. smanje za 55 %. Ona će pripomoći i jačanju energetske neovisnosti, a samim time i energetske sigurnosti Europe.

“ Naše ulaganje omogućilo im je da to ostvare u jednom potezu...
U suprotnom, tehnologija im je mogla ostati u ladici ili ju je netko mogao
otkupiti, a možda čak i odnijeti izvan Europske unije. ”

Kotači i vjetrenjače okreću na zeleno

Northvoltove baterije također su zelene. No za razliku o Nilarovih baterija, Northvoltove litij-ionske baterije uglavnom su namijenjene uporabi u pogonskim sustavima električnih vozila. U električnom vozilu ne koristi se samo jedna baterija kao u telefonu, već sklop sastavljen od tisuća pojedinačnih litij-ionskih ćelija koje ga zajednički pogone. Kad je automobil na punjenju, električna se energija kemijski pohranjuje unutar baterije. Kad je automobil na cesti, baterija oslobađa energiju koja odlazi u električni motor, pri čemu nema nikakvog ispuštanja ugljika. Za zelenu tranziciju ključno je da se vozila koja ispuštaju ugljik i tako zagađuju okoliš zamijene čistim električnim vozilima.

Nilar i Northvolt dobivaju potporu EIB-a u obliku kredita koji su dijelom odobreni u okviru InnovFina, programa Europske komisije iz kojeg se financiraju inovativni ogledni projekti u raznim područjima preobrazbe energetskog sustava, među kojima je i skladištenje energije.

46 milijuna eura vrijedan zajam koji je Europska investicijska banka odobrila Nilaru pomoći će tvrtki da svoje kapacitete poveća s jedne proizvodne linije na njih osam. Te baterije pomoći će privatnim kućanstvima, poslovnim zgradama i industrijskim postrojenjima opremljenim solarnim pločama, kao i manjim elektranama koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora tako što će im omogućiti prodaju viška zelene energije.

Povećanje kapaciteta švedskih poduzeća za proizvodnju baterija

Povećanje proizvodnih kapaciteta poslužilo je kao povod i za potporu banke EU-a Northvoltovoj bateriji za električna vozila. Zahvaljujući zajmu Europske investicijske banke osiguranom jamstvom iz programa InnovFin, tvrtka je u Västeråsu nedaleko od Stockholma izgradila oglednu proizvodnu liniju za realizaciju svog koncepta. Ta je tvornica krajem 2019. krenula s proizvodnjom novog tipa baterije.

Northvolt je već poduzeo i idući korak, a to je tvornica litij-ionskih baterija u gradu Skellefteå na sjeveroistoku Švedske. **Europska investicijska banka poduprla je tu tvornicu još jednim zajmom, ovaj puta u iznosu od 350 milijuna USD i uz jamstvo Europskog fonda za strateška ulaganja** kao sastavnog dijela Plana ulaganja za Europu. „Skladištenje energije iz obnovljivih izvora ključno je za ugljično neutralno društvo“, napominje Peter Carlsson, direktor Northvolta. „A za njegovo ostvarenje ključne su baterije.“

ŠTO SU PYTHONOVCI SMETNULI S UMA KAD JE RIJEČ O VUČIKAMA

Fond za biogospodarstvo namjerava popuniti prazninu u financiranju poduzeća s dokazanim tehnologijama kako bi im omogućio širenje po čitavoj Europi

Britanska komičarska družina Monty Python jednom je uprizorila skeč u kojem šeptrljavi drumski razbojnik svoje žrtve pljačka pod smiješnom prijetnjom izvikujući: „Vučike ili život!“ Poanta vica bila je u tome da vučike ne vrijede ni pišljiva boba jer se jednostavno radi o ljubičastom cvijeću. No u njemačkom Prolupinu znaju da baš i nije tako. Ta tvrtka razvila je veganski sladoled bez mlijeka, kao i cijeli niz drugih prehrambenih proizvoda, a sve iz sjemena vučike. Sa sjedištem u blizini Rostocka, Prolupin svoje proizvode prodaje u Njemačkoj. No širenje na tržišta drugih europskih zemalja iziskuje dodatna ulaganja, što je razmjerno novim tvrtkama u području biogospodarstva teško ostvariti jer za sobom nemaju značajnijih ostvarenja kojima bi privukle kredite banaka, a ulagači rizičnog kapitala uglavnom se okreću drugim sektorima.

Tu je uskočio Europski fond za kružno biogospodarstvo. U nastojanju da prikupi 250 milijuna eura za biogospodarstvo i kružno biogospodarstvo, taj Fond ulaže u tvrtke koje su u ranom stadiju razvoja, ali imaju dokazane tehnologije i trebaju im sredstva kako bi povećale svoje kapacitete i svoje poslovanje proširile na veća tržišta. **Biogospodarstvo i kružno biogospodarstvo ključne su pretpostavke jačanja održivosti gospodarstva i zaštite okoliša. Biogospodarstvo smanjuje našu ovisnost o prirodnim dobrima tako što promiče održive proizvode koji počivaju na uporabi obnovljivih bioloških resursa (poput vučike) za dobivanje hrane, materijala i energije.**

Europski fond za kružno biogospodarstvo potekao je iz studije koja je 2017. izrađena u okviru EIB-ovog savjetodavnog programa InnovFin Advisory uz potporu Europske komisije. Studija je ukazala na znatnu prazninu u financiranju tvrtki s područja biogospodarstva koje su trebale proširiti svoju proizvodnju i distribuciju. U izvješću je dana preporuka za uspostavu dioničkog fonda radi potpore tvrtkama u fazi rasta. Stoga su Europska investicijska banka i Europska komisija odabrale savjetnika za ulaganja koji je uspostavio Europski fond za kružno biogospodarstvo. „Biogospodarstvo i kružno biogospodarstvo još uvijek se promatraju kao sektor u nastajanju“, napominje Yicui Sun, investicijski referent zadužen za ulaganje EIB-a u ovaj fond. „Jamstvo Europske komisije presudno je za privlačenje privatnih ulagača radi popunjavanja ove praznine.“

Otkako je u listopadu prikupio prvu tranšu kapitala u visini od 82 milijuna eura, fond privlači veliko zanimanje privatnih i javnih ulagača te je dobro uznapredovao na putu ka prikupljanju idućih tranši. **„To će u Europi potaknuti veću aktivnost u ovome sektoru“**, ističe Felipe Ortega Schlingmann, voditelj Odsjeka za poljoprivrednu proizvodnju i razvoj seoskih područja u EIB-u. **„Tu se krije velik potencijal za rast.“**

ODRŽIVOST U SVEMIRU

Tvrtka sa sjedištem na obali jezera Como gradi nosače satelita radi prikupljanja podataka o klimatskim promjenama iz svemira i čišćenja desetljećima gomilanog svemirskog otpada

Sateliti pomažu ljudima i hitnim službama kad su zemaljske mreže oštećene uslijed prirodnih nepogoda poput uragana ili potresa. U vrijeme pandemije, pacijentima koji su u izolaciji ili žive u ruralnim područjima omogućuju povezivanje sa zdravstvenim djelatnicima. A pružaju i podatke potrebne za praćenje opasnosti od globalnog zagrijavanja, kao i našeg napretka u njegovu suzbijanju.

No sateliti stvaraju i svemirski otpad. Nakon što izvrše svoju zadaću, mali sateliti usmjeravaju se prema Zemlji i izgaraju u atmosferi. No veći se preusmjeravaju prema grobljima svemirskih letjelica u oceanima ili nastavljaju lebdjeti u kontroliranim grobljanskim orbitama. Vrijeme je da smislimo kako riješiti sve veću količinu svemirskog otpada.

D-Orbit, tvrtka iz sektora „novog svemira“ sa sjedištem u blizini jezera Como u Italiji, utire put održivom svemirskom gospodarstvu i svemirskoj logistici. „Među našim kupcima više je subjekata koji se bave promatranjem Zemlje i pružaju podatke i informacije o vremenskim prilikama, onečišćenju, šumarstvu i poljoprivredi, oceanima, eroziji obala i ključnoj infrastrukturi“, napominje Luca Rossettini, direktor i osnivač D-Orbita. „Svemir predstavlja priliku za naše društvo, industrije i istraživačke ustanove.“

U listopadu 2020. D-Orbit je uz pomoć europske rakete Vega iz Svemirskog centra u Gijani lansirao svoj prvi nosač satelita ION, koji je za tvrtku Planet uspješno razmjestio 12 malih satelita za snimanje Zemlje tipa SuperDove. D-Orbit razvio je nosač satelita ION (*In Orbit Now*) uz potporu Europske investicijske banke koja mu je odobrila kredit od 15 milijuna eura. To financiranje ostvareno je na temelju Memoranduma o razumijevanju koji su 2018. potpisale Europska investicijska banka i Europska svemirska agencija.

Mikrosateliti i nanosateliti

Svojim misijama prijenosa satelita D-Orbit upravlja iz svojega sjedišta na jezeru Como. Ti nosači satelita konstruirani su tako da ih se može lansirati uz pomoć mnoštva različitih raketa dostupnih na tržištu. Radi se o svojevrsnom svemirskom taksiju koji može ponijeti više nanosatelita ili mikrosatelita. Svaki od tih minijaturnih satelita tipa CubeSat teži nekoliko kilograma. Postoji i mogućnost prijenosa drugih vrsta korisnog tereta poput tehnologija koje su razvila *start-up* poduzeća, istraživačke ustanove i svemirske tvrtke čija se tehnologija prije komercijalizacije mora testirati i dokazati u svemiru.

„Nosač satelita ION inovativno je rješenje za podršku operaterima malih satelita u testiranju njihovih tehnologija u svemiru i za ubrzanje komercijalizacije novih satelitskih usluga“, ističe Christian Kohr, glavni inženjer EIB-a za digitalnu infrastrukturu, koji je radio na kreditu za D-Orbit. A Anders Bohlin, glavni ekonomist EIB-a zadužen za ovaj projekt, pridodaje: **„Zahvaljujući konceptu ION, D-Orbit je predvodnik inovacija u ovom području.“**

ZELENI ČELIK – KRUŽNI ČELIK

Energetski intenzivne industrije uzrok su 15 % svjetskih emisija CO₂. ArcelorMittal, veliki proizvođač čelika, razvija inovativnu tehnologiju dekarbonizacije čelika kojom se emisije CO₂ smanjuju – i pretvaraju u korisno biogorivo

U visokoj peći ugljen se koristi za kemijsku redukciju željezne rude u željezo, koje se zatim dalje prerađuje u čelik. Pritom se oslobađaju velike količine stakleničkih plinova CO i CO₂. U Europi, proizvođači čelika hvataju te plinove koji nastaju kao nusproizvodi i pretvaraju ih u električnu energiju i korisnu toplinsku energiju. No onda dolazi do ispuštanja CO₂ u atmosferu.

“Ovo financiranje bilo bi nemoguće bez potpore koju je Komisija pružila u okviru programa InnovFin.”

Zbog toga su integrirane čeličane jedno od ključnih područja za dekarbonizaciju. ArcelorMittal Belgium, veliki proizvođač čelika, primjenjuje još neviđenu inovativnu tehnologiju koja se svojim razmjerima i složenošću ne može mjeriti ni sa kojom drugom u čitavome svijetu. Projekt je u skladu s planom smanjenja emisija ugljika grupe ArcelorMittal Europe, čiji je cilj smanjiti emisije za 30 % do 2030. i ostvariti ugljičnu neutralnost do 2050.

Postrojenje hvata ispuštene plinove s visokim udjelom CO i CO₂ koji izlaze iz visoke peći i pretvara ih u etanol postupkom fermentacije plina koji počiva na uporabi mikroba. Ovu tehnologiju poznatu pod nazivom „Carbalyst“ razvila je tvrtka LanzaTech iz SAD-a, s kojom ArcelorMittal

suraduje već cijelo desetljeće. „Kao proizvođači materijala, smatramo da se moramo okrenuti kružnom gospodarstvu i razvijati procese po načelu „od kolijevke do kolijevke“, u kojima se koristi manje primarnih sirovina i koji nam omogućuju smanjenje emisija ugljika“, napominje Carl De Maré, voditelj za strategiju tehnologije u Grupi ArcelorMittal. **„Čelični i ostali otpad treba reciklirati, a visoka se peć tu pokazala izvrsnim pomagalom.“**

Projektom je predviđen i drugi korak. Kako ugljik u visoku peć trenutačno dolazi kao ulazni materijal u obliku fosilnog ugljena, u tvrtki taj fosilni ugljen kane dijelom zamijeniti otpadnim drvom obrađenim kako bi se pretvorilo u bioguljen. Ta zamjena fosilnog ugljena kružnim ugljikom već predstavlja korak prema zelenoj tranziciji.

„Riječ je o tipičnom postupku hvatanja i iskorištavanja ugljika“, objašnjava De Maré. „Visoka peć nalazi se u sredini procesa. Ovaj projekt na scenu stupa na kraju, na razini nusproizvoda, radi dobivanja etanola, ali i na početku, s torefakcijom ugljika iz prirodnih izvora. Spregom obiju inovacija kao izlazni proizvod dobivamo takozvani bioetanol, tj. etanol dobiven iz ugljika biološkog podrijetla. Time se zatvara ugljikov krug.“

// Preuzimamo tehnološki rizik, ali želimo pomoći industriji. //

Financiranje inovacija: od teorije do prakse

Ovakve tehnološke inovacije nisu ni jednostavne niti su izvjesne. Potrebna su i znatna ulaganja u nove pogone, opremu i postrojenja. Stoga financiranje takvoga pothvata predstavlja izazov.

U okviru instrumenta Europske komisije InnovFin za ogledne energetske projekte, Europska investicijska banka je u svibnju 2020. s tvrtkom ArcelorMittal Belgium ugovorila kredit od 75 milijuna eura radi djelomičnog financiranja izgradnje novih postrojenja. „Riječ je o zanimljivom i inovativnom projektu čija će provedba biti složena“, ističe Senso Figaredo Pire, viši kreditni referent u Europskoj investicijskoj banci, koji je zaključio ovaj složeni posao. „Njime se doprinosi kružnom gospodarstvu i omogućuje proizvodnja zelenog etanola koji se može koristiti kao gorivo ili sirovina u više kemijskih procesa.“

„Ovo financiranje bilo bi nemoguće bez potpore koju je Komisija pružila u okviru programa InnovFin“, pridodaje Figaredo Pire. „Tijesno smo surađivali s Komisijom i sada bi ovaj projekt za industriju čelika mogao predstavljati važan iskorak u zelenoj tranziciji.“

S provedbom će se prvo krenuti u pogonu ArcelorMittala u Gentu. Tehnologija je zamišljena kako bi se 15 % plinova koji nastaju kao nusproizvod iskoristilo za proizvodnju etanola namjesto električne energije. No vizija ArcelorMittala je da svoje vlastite elektrane postupno i u potpunosti zamijeni postrojenjima za pretvaranje ispuštenih plinova u etanol ili – u budućnosti – druge bazne kemijske proizvode.

Manja količina električne energije proizvedene iz plinova koji sadrže ugljik i nastaju kao nusproizvodi omogućuje ArcelorMittalu prelazak na ugovore o otkupu električne energije s proizvođačima energije iz obnovljivih izvora, čime će neizravno pripomoći razvoju tog sektora. Plan tvrtke je da se do 2025. u pogon stavi pet takvih postrojenja širom Europe i u ostatku svijeta.

Što je bolje od recikliranog ugljika? Pa valjda reciklirani zeleni ugljik!

Projekt je gospodarski održiv jer za etanolom vlada velika potražnja, a lakše ga je i skladištiti i transportirati nego električnu energiju. Etanol ima mnoge različite primjene. Ako ga se pomiješa s benzinom, može se koristiti kao pogonsko gorivo. Može ga se pretvoriti i u etilen, jednu od osnovnih sirovina u proizvodnji plastike, što je još jedan doprinos kružnom gospodarstvu.

„Ovim ulaganjem štite se postojeća radna mjesta tako što se industrija čelika zadržava u Europi, gdje nam trebaju visokokvalificirani ljudi koji će ta postrojenja projektirati i upravljati njihovim radom“, napominje Marc Tonteling, inženjer u Europskoj investicijskoj banci.

Zahvaljujući sprezi dvaju inovativnih procesa, tvrtka si je kao cilj postavila proizvodnju 80 milijuna litara bioetanola, što je jednakovrijedno gorivu koje se potroši na 600 letova između New Yorka i Londona. U ArcelorMittalu procjenjuju da će uštede CO₂ biti jednake godišnjim emisijama iz 350 000 automobila.

„Svidjeli su mi se zanos i predanost ljudi u Gentu, koji se žele potruditi da ovaj projekt uspije“, ističe Tonteling. „Preuzimamo tehnološki rizik, ali želimo pomoći industriji, a ako se ovo pokaže uspješnim, može dovesti do šire proizvodnje proizvoda od kružnoga ugljika, kao što su biougļjen, goriva iz recikliranog ugljika, bioetanol i mnogi drugi.“

TAJNE KOJE VALJA OTKRITI

Nova grčka infrastruktura za praćenje klimatskih promjena pružit će podatke ključne za proučavanje globalnog zagrijavanja i predviđanje prirodnih nepogoda

Jugoistočno Sredozemlje prirodni je laboratorij koji znanstvenicima može pomoći u promatranju i predviđanju klimatskih promjena širom svijeta. Pa ipak, do danas ga se nedovoljno proučavalo.

Radi popunjavanja te praznine, dva vodeća državna istraživačka centra u Grčkoj postavljaju infrastrukturu i opremu za mjerenje zraka i ispitivanje voda, i to od najvišeg sloja atmosfere do više od 5 000 metara ispod površine najdubljeg dijela Sredozemnog mora, koji se nalazi upravo u Grčkoj.

Nacionalni opservatorij u Ateni uspostavlja Panhelenski geofizički opservatorij na Antikiteri (PANGEA), malenom i gotovo nenastanjenom otoku između Krete i Peloponeza. „Projekt PANGEA predstavlja golem iskorak u mjerenju atmosferskih parametara i izradi klimatskih modela za jugoistočno Sredozemlje“, ističe profesor Manolis Plionis, predsjednik Opservatorija. „Prostor Sredozemlja jedno je od žarišta klimatskih promjena, a **ti podaci pomoći će nam da shvatimo kako će se klimatske promjene odvijati u predstojećim godinama** i kakve će biti njihove posljedice za društvo i gospodarstvo.“

Istodobno, Helenski centar za pomorska istraživanja izgradit će novi brod za oceanografska istraživanja kojim će se zamijeniti stari koji se, nakon što je služio 35 godina, mora povući iz plovidbe. Novi brod moći će istraživati plitke vode epikontinentalnog pojasa i vode dubokih mora. Sa svojih 70 metara dužine i 16 metara širine, sadržavat će višenamjenske laboratorije, a na njegovim prostranim otvorenim palubama moći će se smjestiti kontejneri s pokretnim, izmjenjivim laboratorijima. Tako će brod služiti kao svestrana platforma za širi spektar znanstvenih i inih pothvata.

„Sredozemlje je od ključne važnosti za klimatske promjene jer funkcionira kao **minijaturni ocean** koji brzo reagira na promjenjivost klime. Njegove mračne, neistražene vode još uvijek kriju mnoge tajne koje valja otkriti“, napominje dr. Aris Karageorgis, predsjednik Centra. „Nov, pouzdan brod opremljen najnaprednijom tehnologijom može nam pomoći u **daljnjem istraživanju Sredozemlja**, njegovih voda i morskoga dna i predviđanju onoga što se u svjetlu klimatskih promjena može dogoditi na otvorenim oceanima.“

Grčka infrastruktura za praćenje klimatskih promjena kao globalnog izazova

Stanica PANGEA omogućit će stalno praćenje bitnih klimatskih varijabli i geofizičke aktivnosti te će znanstvenoj zajednici u stvarnom vremenu slati provjerene podatke o praćenju. Cilj joj je baviti se izazovima poput klimatskih promjena i njihovog utjecaja na teške vremenske i prirodne nepogode u Grčkoj i na istočnom Sredozemlju, kao i praćenjem seizmičke aktivnosti. Na jugoistoku Sredozemlja to je važno jer se tektonska aktivnost, unatoč svom intenzitetu, tamo dosad slabo pratila.

Što se tiče broda, on je dašak infrastrukturne svježine u svakim danom sve starijoj svjetskoj oceanografskoj floti i može „izliječiti oceanografiju“, kaže Karageorgis.

Na znanstvenoj razini, projektima će se omogućiti stalno prikupljanje podataka o bitnim klimatskim varijablama u atmosferi i moru te njihov unos u klimatske modele.

Pouzdana klimatski modeli mogu dovesti do boljih promatranja i točnijih predviđanja klimatskih promjena. Podaci će znanstvenicima pomoći da shvate kako se klima mijenja i da prirodne klimatske promjene razluče od onih izazvanih ljudskim djelovanjem. U području pomorskih istraživanja time će se ojačati očuvanje biološke raznolikosti jer će se promatrati kako se živi organizmi mijenjaju, primjerice proučavanjem stranih vrsta koje dolaze iz tropskih mora uslijed porasta temperature morske vode.

Učinak na grčko društvo kroz borbu protiv odljeva mozgova

Pozitivan učinak ostvarit će se i na grčko društvo. **Podaci iz stanice PANGEA pomoći će grčkim tijelima civilne zaštite u predviđanju i možebitnom izbjegavanju teških posljedica prirodnih nepogoda.** Usto, ova infrastruktura pružit će Grčkoj priliku da podigne svoj istraživački ugled. „U istraživačkim krugovima Grčka je često nedovoljno konkurentna“, napominje Martin Humburg, ekonomist u Europskoj investicijskoj banci. „Ovi projekti pokazuju da Grčka ima izvrsne, budućnosti okrenute istraživače. Sve što im treba je potpora i infrastruktura koja će im omogućiti da primijene svoje znanje i vještine i natječu se s drugima.“

Profesor Plionis pridodaje: „Projekt PANGEA donijet će značajne društvene koristi u smislu preokretanja negativnih demografskih trendova na Antikiteri i unaprjeđenja obalne plovidbe u tom graničnom području.“

Kao klimatska banka EU-a, Europska investicijska banka je u srpnju 2020. grčkoj državi odobrila kredit od 57,5 milijuna eura radi financiranja izgradnje i opremanja Geofizičkog opservatorija na Antikiteri i novog oceanografskog broda. Predviđeni rok provedbe tih projekata je pet do šest godina.

Kako objašnjava Costas Kargakos, kreditni referent Europske investicijske banke koji je radio na sklapanju ovoga posla, u Grčkoj vlada oskudica sredstava za znanstvene projekte, osobito u razdoblju štednje koje tamo traje još od financijske krize. **„Ovom transakcijom podupiru se nastojanja grčke Vlade da promiče ulaganja u stratešku istraživačku infrastrukturu, a zamišljena je kao doprinos prilagodbi klimatskih promjenama i njihovom ublažavanju, što je jedan od glavnih prioriteta Banke i Europske unije.“**

“ **Ti podaci pomoći će nam da shvatimo kako će se klimatske promjene odvijati u predstojećim godinama i kakve će biti njihove posljedice za društvo i gospodarstvo.** ”

PLAN ZA ŽIVOT

Urbanističko planiranje mora se prilagoditi potrebama građana tijekom pandemije, kao i nužnosti da gradovi postanu zeleniji i otporniji na klimatske promjene. Barcelona je putokaz u pravom smjeru.

Barcelona radi na smanjivanju zagađenja, ali i na stvaranju životnog prostora koji će mlade potaknuti na ostanak, dok će starijima olakšati da brinu sami o sebi. „Barcelona ima vrlo jasnu strategiju“, ističe Alex Saz-Carranza, kreditni referent Europske investicijske banke. „U svom novom planu grad se bavi područjima mobilnosti, energetske učinkovitosti i socijalne kohezije. Sva ta pitanja pomoći će gradu da se pripremi za budućnost, ali i da izađe iz pandemije bolesti COVID-19.“

Utjecaj klimatskih promjena zadnjih je godina jedan od glavnih čimbenika u urbanističkom planiranju, ali pandemija je donijela nove izazove, osobito za zdravstvo i život u gusto napučenim gradovima. Javni prostori moraju omogućiti ljudima da se druže, ali uz siguran razmak. Europska investicijska banka je 2020. odobrila kredit od 95 milijuna eura kako bi Barceloni pomogla u provedbi četrdesetak projekata, uz naglasak na djelovanje u području klime i poboljšanje života u gradu.

Četvrtina kredita posvećena je regeneraciji gotovo 200 000 četvornih metara zemljišta i stvaranju „superčtvrta“ koje će stanovnicima omogućiti slobodno kretanje, korištenje javnih prostora za rekreaciju i lakše obavljanje poslova. U mnogima dijelovima grada prvenstvo će se dati pješacima. U zonama smirenog prometa brzina vozila ograničit će se na 10 km/h. Sve nove zgrade projektirat će se tako da imaju gotovo nultu stopu emisija. Nove autobusne linije i biciklističke staze potaknut će ljude da automobile ostavljaju podalje od gradskih prometnica i tako smanje emisije. Ubrzava se i program sadnje stabala. Iz svega toga proisteći će grad koji će biti otporniji na klimatske promjene, a ljudima će istodobno pomoći u pridržavanju uputa o održavanju fizičkog razmaka.

Zone bez prometa

U proteklih osam godina Banka je u izgradnju boljih gradova uložila više od 150 milijarda eura. **Projekt u Barceloni sličan je ugovoru o financiranju teškom 201 milijun eura, također sklopljenom u 2020. kako bi se Milanu pomoglo da poveća energetske učinkovitost zgrada, svojim stanovnicima olakša pješčenje i korištenje javnog prijevoza, stvori više otvorenih zelenih površina i gospodarstvu pomogne u oporavku od pandemije.**

U klimatskom planu Barcelone poziva se na veliko smanjenje emisija stakleničkih plinova, potrošnje vode i siromaštva. Grad si je postavio cilj da do 2050. postane ugljično neutralan. „Stanovnici Barcelone prilično su proaktivni i za sobom imaju dugu tradiciju sudjelovanja“, ističe Leonor Berriochoa, viša inženjerka urbanog razvoja u Europskoj investicijskoj banci. „Javnost je izrazito angažirana oko klimatskih i društvenih pitanja. Ljudi rado daju doprinos, iznose mišljenja i trude se da gradovi postanu življi.“

ZELENI PLAN NA DJELU

U Poljskoj je energija iz obnovljivih izvora dobila vjetar u leđa nakon što je promjena zakonodavstva privukla međunarodne ulagače i utrla put zelenoj tranziciji

Duž 50 kilometara dugog pojasa uz obalu Baltika u Poljskoj u tijeku je gradnja 29 vjetroelektrana. Njihovi visoki, bijeli stupovi uzdižu se nad obroncima koji su dom losu, jelenu i zecu. Kada budu dovršene, proizvodit će dovoljno čiste električne energije za opskrbu 138 000 poljskih kućanstava. „Vrlo sam ponosna na to kako naša vjetroelektrana pokazuje da priroda i proizvodnja električne energije mogu koegzistirati jedna uz drugu“, ističe Diana Kazakevič, regionalna voditeljica za Poljsku u Grupi Ignitis, litavskom energetsom poduzeću uvrštenom na burze u Vilniusu i Londonu, koje gradi vjetroelektranu. „U Poljskoj je proizvodnja električne energije vrlo često nanosila štetu prirodi.“

Ignitisove vjetroelektrane u Pomorju dio su novog iskoraka prema čistoj električnoj energiji u Poljskoj, zemlji u kojoj se energija još uvijek gotovo u potpunosti dobiva iz prljavog ugljena. **Europska investicijska banka je 2020. odobrila tri kredita za poljske vjetroelektrane, kao i jedan za solarne elektrane.** „Poljska se zbog klimatskih promjena našla pod stanovitim pritiskom“, napominje Roland Schulze, savjetnik rukovodstva Banke za niskougljične energetske tehnologije. „Europska investicijska banka u prvim je redovima kad je riječ o pomoći Poljskoj u preobrazbi njenog energetskog sektora.“

Energija iz obnovljivih izvora u Poljskoj postala je privlačnija za ulaganja prije dvije godine, kad je Vlada izmijenila zakonodavstvo u području energetskih ugovora. Prema novome zakonu, tvrtke daju ponudu na temelju cijene po kojoj predlažu prodaju električne energije. Ako cijene na tržištu padnu, i dalje im se jamči cijena iz njihove ponude. Ako porastu, razliku uplaćuju državi.

Novi krediti za energiju iz obnovljivih izvora u Poljskoj

Ignitisov projekt bio je jedan od prvih poslova sklopljenih prema novome zakonu. To što je Europska investicijska banka kreditirala projekt s gotovo 60 milijuna eura pokazalo je „da imamo partnere čiji je cilj zelena održivost“, ističe Kazakevič iz Ignitisa. Baš kao i ostala četiri kredita koje je EIB u 2020. odobrio za energiju iz obnovljivih izvora u Poljskoj, i ovaj je osiguran jamstvom Europskog fonda za strateška ulaganja.

Pomaci koji se javljaju u Poljskoj mogli bi biti presudni za europski zeleni plan. U svom planu borbe protiv klimatskih promjena, objavljenom 2020., Europska se komisija obvezuje da će Europa do 2050. postići nultu neto stopu emisija stakleničkih plinova. No cilj zelenoga plana je i osigurati da regije koje trenutno ovise o fosilnim gorivima ne budu zapostavljene u prelasku na čistu tehnologiju. S obzirom na njenu veliku industriju ugljena, to je važno i za Poljsku.

„Svjedoci smo zelenog plana na djelu“, ističe Vincent Metzler, stručnjak za projektno financiranje u EIB-u. „Ovaj sektor iziskuje veliku infrastrukturu, a to je dobro za radna mjesta. S gledišta pravedne tranzicije, to svakako ima smisla.“

GLOBALNA PERSPEKTIVA

Stavljanjem ljudi, ljudskih prava i društvene uključenosti u središte razvojnih nastojanja povećavaju se prilike i koristi za sve pojedince. Dobro usmjerena ulaganja mogu pripomoći zelenoj tranziciji i doprinijeti društvenom razvoju, tako da EIB ulaže u projekte kojima se podupire uključiv pristup tranziciji prema niskougličnom gospodarstvu i jača otpornost zajednica najpogođenijih klimatskim promjenama na prostoru Europske unije i izvan njezinih granica. Uzimajući u obzir, poštujući i promičući širok spektar ljudskih prava, pa tako i prava starosjedilačkih naroda, lokalnih zajednica, migranata, žena i djece, a sve u skladu sa svojim okolišnim i društvenim normama i mjerodavnim politikama, EIB će i dalje osiguravati djelotvornost, učinkovitost i održivost svojih projekata.

Yasmine Pagni, voditeljica Jedinice za socijalnu politiku, Uprava za projekte

Sektor mikrofinanciranja u čitavom su svijetu teško pogodile gospodarske posljedice krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Radi zaštite mikropoduzeća, regulatorna tijela mnogih država dala su mikrofinancijskim institucijama (MFI-ovima) uputu da odgode otplatu kredita po svim dospjelim obvezama klijenata, što je dovelo do kvarenja kreditnih portfelja i ograničenja likvidnosti uslijed izostanka novčanih priljeva. U tim okolnostima posebno je važna stalna potpora koju EIB dugoročnim financiranjem pruža MFI-ovima. Nakon krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, količina sredstava potrebnih za potporu oporavku gospodarstava koja u pravilu počivaju na mikro i malom poduzetništvu mogla bi biti čak i veća nego prije.

Milena Messori, voditeljica Odsjeka za financiranje vlasničkim kapitalom i mikrofinanciranje izvan EU-a, Uprava za poslovanje

U Tunisu, baš kao i u drugim partnerskim zemljama, EIB je brzo odgovorio na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 tako što je financirao nabavu medicinske opreme i prilagodio uvjete svojih postojećih zajmova. Tako smo dio svojeg postojećeg zajma za obnovu škola prenamijenili za nabavu zaštitne opreme za nastavnike i učenike u cijeloj zemlji. Nastavili smo i s naporima koje ulažemo u poboljšanje svakodnevnog života Tunižana, pri čemu smo financirali prijeko potrebnu vodnu infrastrukturu i projekt gradske mobilnosti u širem području grada Tunisa, gdje živi četvrtina Tunižana.

Jean-Luc Revéreau, voditelj Ureda EIB-a u Tunisu, Glavno tajništvo

U Africi postoji izreka: „Želite li putovati brzo, putujte sami. Želite li otputovati daleko, putujte zajedno.“ EIB je uložio velik trud u gradnju partnerstava s državama članicama EU-a, njihovim razvojnim institucijama i međunarodnim financijskim institucijama, vladama i privatnim poduzećima u svim dijelovima svijeta. Suočena s bolešću COVID-19, sva ta partnerstva udružuju snage s našim prirodnim partnerom, Europskom komisijom, u okviru Tima Europa. No čak ni sada ne smijemo smetnuti s uma postojeće izazove koje je ova kriza samo još otežala, a radi se o klimatskim promjenama, rodnim i drugim nejednakostima i nezaposlenosti, osobito među mladima. Oni moraju ostati u središtu naših promišljanja, a mi moramo istražiti kako možemo učiniti još više i postati još inovativniji u svom pristupu.

Catherine Collin, voditeljica Regionalnog ureda za istočnu Afriku u Nairobiju, Glavno tajništvo

Pandemija bolesti COVID-19 ne poznaje granice, a njene dosad neviđene gospodarske i društvene posljedice osjećaju se u svim dijelovima svijeta. Naši partneri u regiji proširenja i susjedstvu teško su pogođeni. Kao banka EU-a, EIB ima posebnu ulogu u pomaganju našim susjedima da odgovore na raširene posljedice pandemije. Od samog izbivanja ove krize, u tijesnoj suradnji s Europskom komisijom i kao dio inicijative Tim Europa doprinosimo jačanju zdravstvenih sustava te podupiremo poslovne zajednice i unapređivanje ključne infrastrukture.

Flavia Palanza, direktorica Odjela za susjedne zemlje, Uprava za poslovanje

EIB je privatnom sektoru odobrio potpore za solarne fotonaponske elektrane u Senegal, Zambiji i Meksiku te za vjetroelektrane u Mongoliji, Keniji i Jordanu. Kao klimatska banka EU-a, nastaviti ćemo s promicanjem uvođenja čiste i cjenovno pristupačne energije na svim tržištima u nastajanju. Projekti energije iz obnovljivih izvora u privatnom sektoru obično se financiraju po načelu projektnog financiranja s ograničenim osiguranjem tražbine, a od 2015. oni čine više od 90 % ukupnih kredita koje je EIB na temelju projektnog financiranja odobrio izvan Europske unije.

Paloma Perez de Vega, voditeljica Odsjeka za projektno financiranje – globalni partneri i susjedne zemlje, Uprava za poslovanje

Svaka kriza predstavlja i priliku. Pandemija bolesti COVID-19 i ograničenja koja je nametnula na putovanja pokazali su nam koliko su samo dragocjeni naši sve brojniji timovi za vanjsko djelovanje, smješteni u gotovo 30 ureda na pet kontinenata svijeta. U svom radu na terenu učinkoviti smo i djelotvorni, unatoč trenutačnim izazovima.

Ulrich H. Brunnhuber, voditelj Odsjeka za predstavništva za vanjsko djelovanje, Glavno tajništvo

BRZA POMOĆ

COVID-19 težak je izazov za zdravstveni sustav u Maroku. Žustra financijska intervencija EIB-a pomaže mu u borbi protiv krize i omogućuje obuku medicinskog osoblja radi poboljšanja kvalitete života u čitavoj zemlji.

U Sveučilišnom bolničkom centru (Centre Hospitalier Universitaire – CHU) Ibn Rochd u Casablanci, kreveti se pune pacijentima oboljelim od bolesti COVID-19. Profesor Kamal Marhoum El Filali, voditelj tamošnje klinike za zarazne bolesti, kaže da se bolnica još uvijek „nosi“ s tim priljevom. No bude li broj prijema i dalje rastao, upozorava da bi bolnica brzo mogla ostati bez slobodnih kreveta na odjelima za intenzivnu skrb i reanimatologiju. „Svakim danom sve nam je teže“, ističe dr. Marhoum.

Maroko je u proljeće poduzeo odlučne mjere ne bi li obuzdao širenje pandemije, pri čemu je ograničio kretanje u čitavoj zemlji i obustavio turistička i druga putovanja. No kao i mnoge zemlje, Maroko se suočio s drugim, još težim valom zaraze. Sredinom studenog bilježio je oko 5 000 novih slučajeva dnevno i oko 80 umrlih. Do tog trenutka u toj zemlji s 37 milijuna stanovnika virusom je zaraženo preko 320 000 ljudi, a umrlo ih je 5 000. Zdravstveni sustav polako je pucao pod tim teretom.

“**Nužnost hitnog djelovanja i pritisak bili su ogromni jer sam znao da doslovce spašavamo živote. Vrijeme je bilo presudno.**”

CHU prima isključivo pacijente s teškom kliničkom slikom bolesti COVID-19, tj. one kojima je potrebna intenzivna skrb ili reanimacija, kao i vlastite djelatnike koji su se zarazili virusom. Prema riječima dr. Marhouma, jedan od najvećih problema bolnice je rješavanje sve većeg broja vlastitih djelatnika koji su se razboljeli ili su bili izloženi virusu i koji moraju u samoizolaciju na do 14 dana. **„Ionako smo kratki s osobljem“, kaže dr. Marhoum. „To je golem organizacijski problem.“**

Oči u oči s pandemijom

Kad su u Maroku proljetos uvedene mjere ograničenja kretanja, u zemlji je bilo zabilježeno tek 77 slučajeva koronavirusa. No vlasti su vidjele kako je virus desetkovao dijelove Španjolske, a dužnosnici su znali da zdravstvenom sustavu zemlje nedostaju resursi za prevladavanje slične navale. „Da smo se našli pod istim pritiskom kao Europa, jednostavno ne bismo izdržali“, ističe dr. Marhoum.

Drastične mjere omogućile su Maroku da broj umrlih zadrži na niskoj razini. Stopa smrtnosti, tj. udio umrlih u ukupnom broju zaraženih, u prvom je valu bila među najnižima na svijetu. Kao i u drugim dijelovima Afrike, ta niska smrtnost pripisuje se velikom udjelu mladih u stanovništvu Maroka.

Mjere ograničenja kretanja dale su Vladi i dragocjenog vremena za osiguranje kapaciteta za testiranje i uvođenje mrežnih stranica i dežurnih linija za komunikaciju s javnošću. Vlada je surađivala s globalnim tijelima poput Svjetske zdravstvene organizacije kako bi doradila svoj odgovor na pandemiju i pribavila hitno potrebna sredstva međunarodnih zajmodavaca, među kojima je i **Europska investicijska banka koja s 200 milijuna eura kreditira nabavu medicinskih potrepnosti, obuku i druge mjere za jačanje zdravstvenog sustava. Ta nastojanja spasila su krhki zdravstveni sustav Maroka i njegovih 9 200 liječnika u javnom zdravstvu od ozbiljnog prenaprezanja.**

U stalnom kontaktu

Mjere ograničenja kretanja u Maroku uvedene su samo tjedan dana nakon što se Hervé Guenassia, viši kreditni referent EIB-a i voditelj odnosa s Marokom, vratio iz Casablance u Luxembourg. Ostao je u stalnom kontaktu s marokanskim vlastima i, kako je pandemija uzimala maha, Banka je brzo odgovorila na zahtjev za pomoć koji je stigao u ožujku. EIB-ovim kreditom od 200 milijuna eura financira se nabava medicinskih uređaja, potrepština i opreme. Fleksibilni uvjeti kredita omogućuju Maroku da sredstva iskoristi za sve nabave koje su za potrebe zdravstva povezane s bolešću COVID-19 obavljene još od 1. veljače 2020., a dužnosnici mogu retroaktivno dostaviti dokaze o izvršenoj nabavi. Iz kredita se može financirati i do 90 % troškova projekta, što je daleko više od uobičajenog plafona od 50 %.

Maroko je dobio sredstava u rekordnom roku, pri čemu mu je 100 milijuna eura isplaćeno unutar samo mjesec dana. „Nužnost hitnog djelovanja i pritisak bili su ogromni jer sam znao da doslovce spašavam živote“, ističe Guenassia. „Vrijeme je bilo presudno.“

Ovaj kredit Maroku Guenassia je iskoristio kao odskočnu dasku za uspostavu sveobuhvatnog instrumenta – Zajma za program pomoći javnom zdravstvu susjednih zemalja u borbi protiv bolesti COVID-19 – kako bi se susjedima EU-a u istočnoj Europi, na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi pomoglo da prebrode krizu. Upravno vijeće EIB-a žurno je odobrilo novi program u roku od mjesec dana. Zajam je omogućen zahvaljujući Timu Europa, 36 milijarda eura vrijednoj inicijativi za pomoć partnerskim zemljama EU-a u borbi protiv pandemije, koja se ostvaruje udruživanjem sredstava Europske komisije, država članica, Europske investicijske banke i Europske banke za obnovu i razvoj.

Korištenje međunarodne potpore

Maroko je jedna od afričkih zemalja najpogođenijih koronavirusom. Anna Barone, voditeljica Predstavništva EIB-a u Maroku, ističe da je pandemija razotkrila goleme nedostatke u zdravstvenom sustavu te zemlje: neodgovarajuću bolničku infrastrukturu, manjak kvalificiranog medicinskog osoblja i velike nejednakosti u pristupu zdravstvenoj zaštiti. Sa samo 1,1 krevetom na 1 000 ljudi, Maroko je na početku krize bio među zemljama regije s najmanjim brojem bolničkih kreveta u odnosu na broj stanovnika. U usporedbi s regijom, ukupna javna izdvajanja za zdravstvo također su niska i na godišnjoj razini iznose oko 160 USD po osobi, ističe Barone.

Iako nedostatak infrastrukture i nadalje predstavlja divovski izazov, Maroko je kratkoročno gledano uspio djelotvorno odgovoriti na krizu, pri čemu je uspješno iskoristio međunarodnu zajednicu kako bi došao do novčanih sredstava i stručne pomoći. U zemlji je udvostručen broj kreveta za intenzivnu skrb, tako da ih je sada oko 3 000. Uspostavljeni su testni centri, a svakoga dana otvaraju se novi. Krediti EIB-a i drugih zajmodavaca pripomogli su plaćanju prijeko potrebnih medicinskih potrepština, opreme i lijekova.

No još veći izazov bio je skupiti vojsku medicinskog osoblja potrebnu za borbu protiv pandemije. Kvalificiranim medicinskim djelatnicima osobito oskudijevaju ruralna područja, gdje je infrastruktura često ograničena, a tu su i izazovne zemljopisne prepreke poput planina ili pustinja. „Mogu imati sav novac ovoga svijeta, ali ako nemaju osoblje koje će dijeliti maske i obavljati laboratorijska ispitivanja, neće im biti nimalo lako“, napominje Dana Burduja, viša ekonomistica EIB-a za zdravstvo, koja radi na projektu u Maroku.

Broj liječnika na 1 000 stanovnika u Maroku predstavlja približno trećinu onoga čime raspolaže susjedni Tunis (0,54 na 1 000). Dio EIB-ovog kredita iskoristit će se za „nematerijalna“ ulaganja poput obrazovanja kliničara i liječnika i obuke medicinskog i administrativnog osoblja u bolnicama.

Kvrgav put prema univerzalnoj zdravstvenoj zaštiti

Maroko je 2002. krenuo put provedbe plana za uvođenje univerzalne zdravstvene zaštite. Mada je taj put bio dug i mukotrpan, doveo je do rezultata. Očekivani životni vijek u Maroku je dug, a ključni pokazatelji postojano se popravljaju. Primjerice, smrtnost dojenčadi se s 42 umrlih na 1 000 živorođenih u 2002. prepolovila na 20 umrlih u 2017.

Najnoviji iskorak u širenju pristupa zdravstvenoj zaštiti dolazi u obliku petogodišnje strategije za razdoblje od 2017. do 2021., u kojoj se poziva na unaprjeđenje bolničkih resursa, proširenje zdravstvene zaštite na samozaposlene i osobe u reguliranim profesijama, povećanje broja zaposlenih u zdravstvu i standardizaciju obrazovanja studenata medicine u Maroku.

Vlada je svoj plan potkrijepila odgovarajućim sredstvima. Kako navodi Oxford Business Group, državna izdvajanja za zdravstvo su u 2019. zabilježila nominalan porast od 10 %, dok su se ukupna ulaganja u zdravstvo u privatnom i javnom sektoru povećala za 40 %.

No stvarno stanje stvari pokazuje da je zdravstvena zaštita, osobito primarna, i dalje nedostupna mnogim Marokancima. Mada Ujedinjeni narodi u svom trećem cilju održivog razvoja pozivaju na univerzalan pristup barem osnovnoj zdravstvenoj zaštiti, mnogi Marokanci ga nemaju bilo zbog toga što žive u ruralnim područjima ili zato što nisu u RAMED-u, javnom sustavu zdravstvenog osiguranja.

„U osnovi, čak i ako na papiru siromašni i ranjivi imaju pravo na besplatnu zdravstvenu skrb“, napominje Barone, „te usluge pate od mnogih strukturnih, kadrovskih i kvalitativnih nedostataka.“

Kriza kao prilika za reformu

Barone ističe da bi nagli porast međunarodne potpore koju je Maroko dobio tijekom pandemije mogao dati zamah potreban za bavljenje ostalim vidovima poboljšanja pristupa zdravstvenoj skrbi. „Hitno stanje izazvano krizom treba iskoristiti za provedbu reformi za koje je inače potrebno kudikamo više vremena“, kaže Barone.

Tu određenu ulogu mora odigrati i Europska investicijska banka. Barone ističe da Banka može pripomoći jačanju suradnje među raznim tijelima uključenim u marokanski sustav zdravstva tako što će im pružiti stručnu i tehničku podršku. Banka EU-a može pomoći i u obnovi i gradnji većeg broja bolnica, osobito u ruralnim područjima.

Europska unija i Maroko rade na novom programu suradnje za razdoblje od 2021. do 2027., koji bi također mogao dati novi poticaj reformama. Kako navodi Barone, „to bi moglo predstavljati golemu priliku za postavljanje prioriteta radi ponovnog pokretanja gospodarstva i potpore društvu, pri čemu poboljšanje zdravstva mora postati jednim od središnjih stupova oporavka zemlje.“

“ Hitno stanje izazvano krizom treba iskoristiti za provedbu reformi za koje je inače potrebno kudikamo više vremena. ”

SPAS ZA SNOVE MLADIH

Dok su na snazi mjere ograničenja kretanja, obrazovanje pati. No Maroko i Tunis hitro su reagirali kako bi učenicima i studentima osigurali što im je potrebno da nastave s učenjem

Kad je pandemija prisilila marokanske obrazovne ustanove da u ožujku zatvore vrata, Sveučilište Euromed u Fesu potrudilo se osigurati internetsku nastavu za svoje studente. No za mnoge studente učenje na daljinu nije nimalo jednostavno, pa tako ni Wafu Harir koja živi oko 100 kilometara južno od Fesa. „Veza je bila spora i nestabilna, a mrežne stranice su se rušile“, prisjeća se Harir, studentica digitalnog inženjerstva i umjetne inteligencije. Što je još gore, mobilni podatkovni promet koji je neophodan za sudjelovanje u internetskoj nastavi skup je.

Harir i više od 400 drugih studenata sveučilišta nisu imali vlastito prijenosno računalo niti pouzdan pristup internetu. Sveučilište je uputilo poseban zahtjev za pomoć jer je EIB prethodno već financirao njegovu izgradnju zajedno s Europskom unijom. Europska investicijska banka i Delegacija EU-a u Maroku donirale su sredstva Europske komisije u iznosu od 500 000 eura radi pomoći studentima u radu od kuće. **„Pandemija bolesti COVID-19 gurnula je snove studenata u neizvjesnost“, kaže Didier Bosman, viši inženjer u EIB-u. „Cilj nam nije bio da stvari vratimo u normalu, već da studentima koji to zaslužuju ponudimo „novo normalno“ u kojem će učiti i napredovati.“**

Nekoliko tjedana nakon donacije EU-a, studentima koji nisu posjedovali računala i koji su živjeli u udaljenim i slabo povezanim područjima uručeno je 420 prijenosnih računala s neograničenim pristupom internetu.

Ovaj projekt stavio je težište na djevojke kojima su trebali računalo i pristup internetu. Nouhayla Chahm dvadestjednogodišnja je studentica četvrte godine građevinarstva. **„Zahvalna sam svom sveučilištu i Europskoj uniji što su mi dali hrabrosti i snage da nastavim“,** kaže Nouhayla. Budući da ima izvrsne ocjene, Chahm svoje prijenosno računalo ima pravo zadržati tri godine. Bespovratna sredstva pripomogla su i kupnji 3D pisača radi izrade maski za višekratnu i filtara za jednokratnu uporabu za studente i osoblje.

Izlaz iz nevolja u Tunisu

Međunarodna škola u Tunisu preuređuje se u okviru plana za modernizaciju jedne trećine svih tamošnjih srednjih škola. Ovaj 220 milijuna eura vrijedan projekt financira se sredstvima tuniske Vlade, EIB-a, njemačkog KfW-a i jedne bespovratne potpore EU-a. No baš kad su se učenici spremali za završne ispite, tunisko Ministarstvo obrazovanja uputilo je hitan poziv za pomoć jer su im uzmanjkale zaštitne i higijenske potrepštine neophodne za njihovu sigurnost, poput maski za lice i dezinficijensa za ruke.

U pomoć je još jednom priskočio Bosman iz EIB-a. Znao je da je iza ugovora o kreditu Banke za projekt unaprjeđenja škola ostao nepredviđeni višak od 8 milijuna eura uslijed pada vrijednosti tuniskog dinara. Predložio je da Banka dio tog viška iskoristi za nabavu prijeko potrebne zaštitne i higijenske opreme za tuniske škole. U roku od samo tjedan dana naručeno je 750 000 maski za lice i 102 500 litara dezinficijensa za ruke za 240 000 učenika i 160 000 nastavnika i nenastavnog osoblja.

SOLIDARNOST U CIJEPLJENJU

Revolucionarna globalna inicijativa za ublažavanje zdravstvenih i gospodarskih posljedica pandemije podrazumijeva da će siromašne zemlje Afrike dobiti pristup cjepivu protiv bolesti COVID-19

Nitko nije siguran sve dok svatko ne bude siguran, jer zarazne bolesti ne mare za granice. A da bi se svakoga zaštitilo, sve zemlje – bogate i siromašne – moraju imati pristup cjepivu protiv bolesti COVID-19.

Upravo tomu stremi i revolucionarna globalna inicijativa COVAX koju zajednički vode Gavi, Savez za cjepiva, Svjetska zdravstvena organizacija i Koalicija za inovacije u području pripravnosti za epidemiju. Uz potporu Europske investicijske banke i Europske komisije, cilj COVAX-a je osigurati pravedan pristup cjepivu protiv bolesti COVID-19 u svim zemljama svijeta.

“ **Vidjeli smo kako se širom Europe podižu prepreke ne bi li se spriječilo širenje zaraze, ali tu je bila i spremnost za davanje doprinosa osiguravanju pravednog pristupa cjepivima.** ”

„Poštena i pravedna raspodjela uspješnih cjepiva protiv bolesti COVID-19 ključna je za hvatanje u koštac s pandemijom i popravljanje užasnog stanja u zemljama u razvoju“, ističe Raffaele Cordiner, referent za ulaganja u Europskoj investicijskoj banci, koji radi na ovome projektu. „Zajednički rad Europske investicijske banke i Europske komisije u sklopu Tima Europa naglašava važnost multilateralnog pristupa rješavanju globalnih zdravstvenih pitanja. Europa je smislila inovativan financijski instrument koji krase upravo onakva solidarnost s našom ljudskom braćom i sestrama kakva je potrebna u ovom opasnom trenutku.“

EIB ulaže 400 milijuna eura u COVAX-ova jamstva za kupnju (Advance Market Commitment), inovativan financijski instrument kojim će se podržati sudjelovanje 92 zemlje s niskim i srednjim dohotkom u mehanizmu COVAX. Tim se instrumentom spomenutim zemljama omogućuje pristup dozama sigurnih i učinkovitih cjepiva protiv bolesti COVID-19, financiranim donatorskim sredstvima. U sprezi s dodatnom potporom za spremnost zemalja za uvođenje cjepiva i njihovu isporuku pod

vodstvom Gaviya i njegovih savezničkih partnera, Svjetske zdravstvene organizacije i Fonda UN-a za djecu (UNICEF-a), COVAX će osigurati da se svim zemljama omogući da u što kraćem roku zaštite svoje najranjivije stanovnike, bez obzira na dohodak.

Osim što svakoj zemlji jamči pravičan pristup cjepivima protiv bolesti COVID-19, cilj COVAX-a je ubrzati njihov razvoj i proizvodnju. Isto tako, pruža potporu za provedbu kampanja cijepljenja, pa tako i za opskrbi lanac s kontroliranom temperaturom, što je neophodno za djelotvornu distribuciju cjepiva.

Solidarnost na djelu

Gotovo 100 zemalja sudionica koje se financiraju vlastitim sredstvima daju financijski doprinos COVAX-u i udružuju sredstva za razvoj i nabavu cjepiva. Istodobno, 92 zemlje s niskim i srednjim dohotkom sudjeluju u modelu uz financijsku potporu iz donatorskih doprinosa. Među njima su zemlje podsaharske

“Ovo je kriza kakva se ne pamti s obzirom na globalnu i sinkroniziranu narav njenih posljedica.”

Afrike i južnog susjedstva EU-a, koje si inače ne bi mogle priuštiti cjepiva. „Tu se osobito jasno pokazala solidarnost na djelu“, ističe Anna Lynch, stručnjakinja Europske investicijske banke za znanosti o životu, koja je radila na projektu COVAX. „Vidjeli smo kako se širom Europe podižu prepreke ne bi li se spriječilo širenje zaraze, ali tu je bila i spremnost za davanje doprinosa osiguravanju pravednog pristupa cjepivima.”

Polovica zemalja s niskim i četvrtina zemalja sa srednjim dohotkom izložene su velikoj opasnosti od teških gospodarskih posljedica uzrokovanih bolešću COVID-19. Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije, zbog posljedica pandemije ukupan broj gladnih u svijetu mogao bi se povećati za 132 milijuna.

„Ovo je kriza kakva se ne pamti s obzirom na globalnu i sinkroniziranu narav njenih posljedica“, ističe Debora Revoltella, direktorica EIB-ovog Odjela za ekonomske analize. „Pogođene su gotovo sve zemlje i regije svijeta. Za sve ili za većinu tih zemalja, radi se o jednom od najtežih dosad zabilježenih udaraca njihovome rastu.”

Jednak pristup cjepivima za bogate i siromašne

Cjepivo je jedno od najboljih oruđa za prevladavanje posljedica pandemije za zdravlje i gospodarstvo.

Iz COVAX-a se financira razvoj cijelog niza potencijalnih cjepiva. Osigurava se potpora za masovnu proizvodnju cjepiva, a s proizvođačima se pregovara o njihovim cijenama. Ulaganja pod okriljem COVAX-a omogućuju proizvođačima da trenutno prošire proizvodne kapacitete te proizvode cjepiva čak i dok još prolaze klinička ispitivanja i prije nego što dobiju odobrenje. Pokaže li se neko cjepivo uspješnim, proizvedene doze bi će smjesta dostupne.

Cilj COVAX-a je osigurati da sve zemlje dobiju pristup dozama sigurnog i učinkovitog cjepiva prema približno jednakoj ubrzanjanoj dinamici. To je ključno za stavljanje pandemije pod kontrolu i smanjenje njezinih posljedica za gospodarstva, zajednice, pojedince, trgovinu i putovanja.

U akutnoj fazi pandemije COVAX će staviti težište na osiguravanje dovoljnih zaliha i sredstava kako bi sve zemlje dobile cjepivo radi zaštite najugroženijih skupina: djelatnika u zdravstvu i socijalnoj skrbi, starijih osoba i onih koji već imaju druge zdravstvene probleme. Na temelju SZO-ovog okvira za pravednu raspodjelu, cjepiva će se ravnopravno raspodijeliti između zemalja koje se financiraju vlastitim sredstvima i onih koje udovoljavaju uvjetima za COVAX-ova jamstva za kupnju.

Snaga leži u jedinstvu

Službe Europske investicijske banke radile su „onoliko brzo koliko je to bilo ljudski moguće“ kako bi strukturirale i sklopile posao s COVAX-om, ističe Raffaele Cordiner iz EIB-a. „Sve se odvijalo uz nevjerovatnu suradnju i brzinu kako bismo mogli okončati akutnu fazu pandemije i krenuti s obnovom gospodarstva.“

Kredit Europske investicijske banke osiguran je jamstvom Europske komisije iz Europskog fonda za održivi razvoj, kojim se promiče proaktivna politika razvojne pomoći, a podupiru se ponajprije ulaganja u susjedstvu EU-a i Africi. Kreditom se dopunjuje potpora EU-a za COVAX odobrena u iznosu od 100 milijuna eura.

Ovim globalnim pristupom cijepljenju omogućit će se gospodarski i društveni oporavak te će se umanjiti izgledi za ponovno širenje bolesti. COVAX dokazuje da snaga zaista leži u jedinstvu.

“ Europa je smislila inovativan financijski instrument koji krasi upravo onakva solidarnost s našom ljudskom braćom i sestrama kakva je potrebna u ovom opasnom trenutku. ”

JOŠ JEDNA ZARAZNA PRIJETNJA

U biomedicinskoj tvrtki koja radi na novom cjepivu protiv tuberkuloze napominju da je ono ključno za zemlje u razvoju

Zadnjih 30 godina tuberkuloza se nameće kao još jedna globalna prijetnja. Prema procjenama, ta je bolest pogodila četvrtinu svjetskog čovječanstva. Predstavlja velik problem u zemljama u razvoju, gdje siromaštvo i politička nestabilnost stoje na putu programima kojima bi se mogla zauzdati. No većina ljudi iz biotehnološkog sektora ne posvećuje joj nikakvu pozornost.

Ali to ne vrijedi i za Leandera Grodea. „Radim na borbi protiv najvećeg pojedinačnog ubojice, a samim time i najopasnije zarazne bolesti na svijetu“, ističe Grode.

Postoji velika potreba za sigurnijim i učinkovitijim cjepivima protiv tuberkuloze. Glavno cjepivo koje se danas koristi, a riječ je o BCG-u, staro je već oko stotinu godina. Europska investicijska banka u kolovozu je s Grodeovom tvrtkom Vakzine Projekt Management, poznatom i kao VPM, ugovorila 30 milijuna eura vrijedan kredit radi financiranja kasne faze istraživanja njezinoga novog cjepiva VPM1002, namijenjenog sprječavanju tuberkuloze u male djece.

“ **Prisutan je stvarni manjak sredstava za klinička istraživanja zaraznih bolesti.** ”

Projekt ključan za Afriku i borbu protiv HIV-a

Mnogi koji se cijepuju BCG-om na kraju se ipak zaraze tuberkulozom. U VPM-u se nadaju da će njihovo novo cjepivo pružiti bolju zaštitu. Kredit EIB-a dio je većeg projekta koji bi mogao uključivati i 15 milijuna eura potpore za lijek protiv HIV-a, virusa koji je uzročnik AIDS-a. Tuberkuloza je u Africi najčešća bolest među ljudima koji su se zarazili HIV-om. „Ne smijemo zaustaviti borbu protiv bolesti poput tuberkuloze“, upozorava Raffaele Cordiner, kreditni referent Europske investicijske banke koji je radio na financiranju VPM-a. „Kad je riječ o bolesti COVID-19, nadamo se da ćemo se uskoro naći u prijelaznoj fazi, ali tuberkuloza prati čovjeka već barem zadnjih 200 000 godina.“

Tuberkuloza i COVID-19 prelaze s jedne osobe na drugu na slične načine, putem sićušnih kapljica koje se šire zrakom prilikom kašljanja ili kihanja. Baš kao i koronavirus, tuberkuloza izaziva teška oštećenja pluća ako je ne liječimo, ali napada i mozak, bubrege i kralježnicu.

„Ako ljudi misle da je koronavirus strahovito prepreden, trebali bi vidjeti kako funkcionira tuberkuloza“, napominje Sina Brückner, VPM-oma voditeljica projekta koja radi na novom cjepivu. „Tuberkuloza je vrlo prepredena bolest i jako se dobro prilagodila ljudima. Vrlo ju je teško suzbiti i može prouzročiti mnoge zdravstvene probleme. Oboljeli pate od gladi, izrazito mršave i ne mogu jesti. U usporedbi s koronavirusom, borba protiv tuberkuloze daleko je složenija. Radi se o posve drukčijoj razini.“, pojašnjava Brückner.

Više sredstava za cjepivo protiv tuberkuloze u korist zemalja u razvoju

Financiranje je jedna od najvećih prepreka za nova cjepiva protiv tuberkuloze. Ova vrsta cjepiva uglavnom pomaže zemljama u razvoju, tako da farmaceutskim tvrtkama ne donosi veliku zaradu za razliku od lijekova za rak, gdje je financijski povrat daleko veći.

Cordiner, EIB-ov kreditni referent, ističe da postoji znatna potreba za ugovorima o financiranju sredstvima Europske komisije ili zemalja Europske unije kako bi se tvrtkama poput VPM-a pružila pomoć. Na temelju posebnih mandatnih aranžmana banci EU-a moglo bi se na raspolaganje staviti više alata i više sredstava za potporu rizičnijim istraživanjima ili nedokazanim tehnologijama. EIB-ov kredit za cjepivo protiv tuberkuloze osiguran je jamstvom iz omotnice za društveno odgovorno financiranje, koju podupiru države članice EU-a, a koristi se za razvojne projekte u siromašnijim dijelovima Afrike. Kredit počiva na ugovoru o poduzetničkom kapitalu, a otplata će se temeljiti na ispitivanjima i tržišnom uspjehu cjepiva. Ako se cjepivo ne pokaže uspješnim, kredit se može otpisati.

Cjenovno pristupačno cjepivo i masovno cijepljenje

„Zaista je važno što financiramo projekte poput ovog“, napominje Anna Lynch, EIB-ova stručnjakinja za znanosti o životu. „Prisutan je stvarni manjak sredstava za klinička istraživanja zaraznih bolesti, a ulaganja u borbu protiv patogena koji predstavljaju veliku prijetnju i prečesto su reaktivna. Nadamo se da će se buduće financiranje moći aktivno rukovoditi globalnim opterećenjem bolestima.“

Vakzine Projekt Management kćerinsko je društvo tvrtke Serum Institute of India, najvećeg proizvođača cjepiva na svijetu. Tvrtku je utemeljio Cyrus Poonawalla, koji je izjavio da mu je cilj da cjepiva postanu cjenovno pristupačna zemljama u razvoju i da se procijepi što više ljudi.

„Serum Institute zaista je nevjerojatna organizacija“, ističe Cristina Niculescu, koja u Europskoj investicijskoj banci također radi kao stručnjakinja za znanosti o životu. „Stvarno ih pokreće filantropsko razmišljanje o cjenovno pristupačnim cjepivima.“

Novo cjepivo VPM-a bit će usmjereno ponajprije prema zemljama podsaharske Afrike koje bilježe velik broj slučajeva tuberkuloze. Klinička ispitivanja provodit će se u Ugandi, Gabonu, Keniji, Tanzaniji i Lesotu.

Grode, generalni direktor VPM-a, kaže da se budućnost istraživanja cjepiva protiv tuberkuloze i drugih zaraznih bolesti napokon doima svjetlijom, što se dijelom može pripisati koronavirusu.

„COVID je promijenio stvari“, objašnjava Grode. „Ljudi uviđaju da si više ne možemo dopustiti čekanje na pojavu bolesti da bismo ljude onda pokušali liječiti novim lijekovima. Budućnost svijeta počiva na boljim cjepivima.“

“ **Budućnost svijeta počiva na boljim cjepivima.** ”

GRUZIJSKI SIR S OKUSOM ŠVICARSKE

Gruzijski poljoprivrednici obrazuju se u suradnji sa švicarskom agronomskom školom zahvaljujući kreditu odobrenom uz potporu EU-a

Poljoprivreda je važan dio nacionalnog identiteta Gruzije. Poljoprivredno zemljište čini polovinu njezinoga teritorija, a otprilike isti postotak zaposlenih radi upravo u tom sektoru, pri čemu su gotovo svi samozaposleni na malim poljoprivrednim gospodarstvima. No produktivnost je niska, a poljoprivrednici su često suočeni sa siromaštvom. Radi jačanja poljoprivrede i unaprjeđenja stručnog znanja, u Sarkinetiju, selu smještenom visoko u planinama nedaleko od Dmanisija, 120 km od glavnog grada Tbilisija, otvara se strukovna škola. Riječ je o suradnji s jednom švicarskom agronomskom školom koja iza sebe ima dugu tradiciju. „Prirodni uvjeti u Dmanisiju slični su onima u Švicarskoj“, ističe Tinatin Maharadze, ravnatelj škole. „Ovo je područje ranjivo, tako da će mu ovaj projekt udahnuti novi život i otvoriti dodatne mogućnosti za ostvarivanje prihoda.“

Švicarska agronomska škola Kavkaz nudit će kraće i dulje tečajeve iz stočarstva i mljekarstva u suradnji sa švicarskim Plantahofom. Kao neprofitna, privatna inicijativa, upravljat će i vlastitom siranom i mljekarskom farmom, a financirat će se iz kredita Banke Gruzije, kao i bespovratnim sredstvima dobivenim od švicarskih i gruzijskih partnera, Švicarske agencije za razvoj i suradnju te Programa Ujedinjenih naroda za razvoj.

Jačanje suradnje s važnim susjedom EU-a

EIB je s Bankom Gruzije ugovorio kredit od 50 milijuna eura za mala, srednja i srednje kapitalizirana poduzeća, koji je dijelom isplaćen 2020. U prosincu je Banka ugovorila dodatni kredit od 25 milijuna eura kao dio svojih hitnih mjera protiv bolesti COVID-19 u okviru Tima Europa. Banka Gruzije, pak, tim sredstvima kreditira lokalne subjekte, među kojima je i Švicarska agronomska škola Kavkaz. To je bio prvi zajam banke EU-a u korist Banke Gruzije koji je dijelom odobren u domaćoj valuti, čime je otklonjena izloženost krajnjeg korisnika tečajnom riziku. „Kredit Europske investicijske banke ima neposredan kratkoročni i dugoročni učinak na tržište“, ističe Levan Kobiasvili, voditelj Kreditnog odjela u Banci Gruzije. „Omogućio nam je da tu korist prenesemo na svoje klijente iz sektora MSP-a, koji su važan dio našeg portfelja.“

Povoljno financiranje u domaćoj valuti EIB-u je omogućeno zahvaljujući bespovratnim sredstvima Europske komisije odobrenim u okviru inicijative za detaljno i sveobuhvatno područje slobodne trgovine na istoku. „MSP-ovi su ključan dio gruzijskoga gospodarstva“, napominje Andreas Berkhoff, EIB-ov kreditni referent koji je radio na ovom poslu. „Ovime smo dokazali da im suradnja Gruzije i EU-a donosi korist. Kako bismo im pružili potporu radimo rame uz rame s Delegacijom EU-a i Komisijom u okviru Istočnog partnerstva.“ Potpora EU-a za MSP-ove u zemljama Istočnog partnerstva ostvaruje se u sklopu inicijative EU4Business. U toj inicijativi jedan od ključnih partnera je i Europska investicijska banka.

DIGITALNA DJECA

Digitalno obrazovanje donosi preobrazbu srbijanskih škola kako bi zemlja postala gospodarski otpornija i sposobnija za borbu s budućim pandemijama kao što je COVID-19

Pandemija je na obrazovanju ostavila golemog traga, pri čemu je zatvaranjem škola i sveučilišta pogođeno više od 90 % učenika i studenata u 194 zemlje diljem svijeta. Vlade su morale žurno reagirati i uvesti učenje na daljinu. Mnoge su donijele programe internetskog učenja. Tamo gdje to nije bilo moguće, okrenule su se televiziji ili čak radiju.

No kriza je razotkrila digitalni jaz između i unutar zemalja. Jasno je ukazala na potrebu za digitalnom preobrazbom obrazovnog sektora, a udio u toj preobrazbi ima i Europska investicijska banka.

U Srbiji će se uz pomoć Banke sve škole digitalizirati do 2021. Digitalizacija i reforma obrazovanja dva su glavna prioriteta srbijanske Vlade. Europska investicijska banka odobrila je 65 milijuna eura vrijedan kredit za unaprjeđenje digitalne infrastrukture i digitalnih nastavnih materijala, kao i obuku nastavnika (uz potporu UNICEF-a). Budući da je riječ o tako važnom projektu, Banka financira gotovo 60 % njegovih ukupnih troškova u iznosu od 111 milijuna eura. S dodatnih 4 milijuna eura osigurat će se potpora za tehničku i savjetodavnu pomoć u 2021.

„Pandemija bolesti COVID-19 i ograničenja koja je nametnula u društvenom životu doveli su do ozbiljnih poremećaja u obrazovnim sustavima i procesima“, napominje Isabelle Stoffel, EIB-ova viša kreditna referentica koja je radila na ovom poslu. „Ove dosad neviđene okolnosti pokazale su da bolja digitalna infrastruktura povećava učinkovitost škola u slučaju izvanrednih stanja. Osim što će se pojačati otpornost na buduće krize, ovim ulaganjem stvorit će se uvjeti za zapošljivost mladih, veću konkurentnost i rast inovacija u zemlji.“

Kad se Srbija u ožujku zatvorila, nastava se iz učionica preselila na televizijske prijemnike. Ministarstvo obrazovanja, znanosti i tehnološkog razvoja počelo je s emitiranjem obrazovnih sadržaja za učenike osnovnih i srednjih škola na nacionalnim kanalima srbijanske javne televizije. Kao i mnoge druge zemlje, Srbija je morala razmišljati u hodu i prilagođavati se „novom normalnom“ proizvodnjom posebnih sadržaja za različite razrede.

No Srbija je već i nekoliko godina prije toga krenula s izradom digitalnih obrazovnih sadržaja. „Čak i prije ovoga projekta, Vlada je već pripremila sadržaje za internetsko učenje za četiri razreda osnovne škole, koji su se tijekom zatvaranja pokazali iznimno korisnima“, ističe Milan Dobrijević, načelnik Odjela za razvoj digitalne agende u Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija, koji na projektu radi od još od njegova začetka.

Budući da projekt uključuje unaprjeđenje digitalne infrastrukture i nastavnih materijala u školama, zajedno ga provode domaća ministarstva nadležna za obrazovanje i telekomunikacije. „Do kraja iduće godine više od 1 800 većih škola bit će u potpunosti pokriveno bežičnim pristupom internetu velike brzine, dok će preostale, udaljenije škole biti povezane pomoću mobilnih širokopolasnih uređaja“, objašnjava Dobrijević.

“ Za Srbiju je ovo ključan korak u ostvarenju plana da postane digitalno gospodarstvo. ”

Od hardvera do softvera

„Osim unaprjeđenja digitalne infrastrukture, projekt obuhvaća i obuku nastavnika u čitavoj zemlji“, napominje Nihan Koseleci Blanchy, ekonomistica Europske investicijske banke za obrazovanje. „K tome, srbijansko Ministarstvo obrazovanja istodobno razvija interaktivne materijale i udžbenike za internetsku nastavu.“

Ukupno gledano, oko 50 000 nastavnika iz svih dijelova zemlje dobit će priliku za unaprjeđenje svojih digitalnih vještina zahvaljujući ovom programu obuke. „Za Srbiju je ovo ključan korak u ostvarenju plana da postane digitalno gospodarstvo“, kaže Koseleci Blanchy.

U Srbiji su prepoznali ulogu koju obrazovanje igra u digitalizaciji. Prema Eurostatu, razina digitalnih vještina pojedinaca u Srbiji se s 32 % u 2015. povećala na 46 % u 2019. U čitavoj Srbiji 2018. bilo je 2 000 digitalno opremljenih učionica. Godinu dana kasnije ta brojka se popela na više od 10 000. A počevši od ove školske godine, informatika će postati obavezan predmet od prvog razreda, a programiranje će se uvesti u trećem. „Svi ti programi pomoći će srbijanskom obrazovnom sustavu da postane otporniji, čime će se, pak, osigurati razvoj vještina kojima se njeguju nove ideje i tehnologije“, objašnjava Koseleci Blanchy.

Napravili su svoju domaću zadaću

Dobro digitalno planiranje donijelo je koristi i školarcima u Hrvatskoj. Tamo su prije nekoliko godina krenuli s programom digitalizacije škola radi pružanja kvalitetnog obrazovanja u kojem se iskorištavaju prednosti najnovijih digitalnih pomagala u nastavi i učenju. Plan je uključivao ponudu novih internetskih sadržaja i softvera, obuku nastavnika i školskog osoblja te postavljanje nove opreme.

Ovaj program digitalizacije na prostoru čitave države počeo je pilot projektom u razdoblju od 2015. do 2018., kojim je obuhvaćeno više od 150 škola, što je 10 % svih škola u zemlji. Preostale škole obuhvaćene su drugom fazom koja je dovršena 2019. Cjelokupni program pomogao je učenicima u više od 1 300 škola da se počnu bolje snalaziti u radu i učenju putem interneta.

Priprema ove inicijative potpomognuta je u okviru programa JASPERS (Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama), a podupiru je Europska komisija i EIB. JASPERS pomaže regijama i gradovima u poboljšanju načina na koji iskorištavaju sredstva EU-a. Hrvatskoj je pomogao u pripremi cjelokupnoga programa, među ostalim i pružanjem savjeta o tome kako se integracijom informacijske tehnologije u obrazovni sustav pomaže djeci, potiče cjeloživotno učenje i doprinosi gospodarskom i društvenom razvoju zemlje.

Kad se 2020. krenulo s mjerama ograničenja kretanja, program digitalizacije i druge obrazovne mjere koje su već bile uvedene pripomogli su glatkom prelasku na praćenje nastave od kuće u Hrvatskoj. Po zatvaranju škola sredinom ožujka, osnovnoškolci i srednjoškolci mogli su preko interneta nastaviti s obrazovanjem bez ikakvog prekida.

ODAKLE DOLAZE SREDSTVA

Europska investicijska banka, najveći multilateralni zajmoprimac i zajmodavac na svijetu, u 2020. je prikupila 70 milijarda eura na međunarodnim tržištima kapitala. Svojim izdanjima obveznica Banka dopire do ulagača koji u pravilu možda ne bi ulagali u Europu, a koji europskim projektima posredno doprinose svojim ulaganjem u obveznice EIB-a.

Banka je izdala obveznice u 19 valuta, s time da je većina sredstava prikupljena u osnovnim valutama: euru, američkom dolaru i britanskoj funti. Raznoliki izvori i rokovi dospelja daju fleksibilnost EIB-ovoj strategiji financiranja. Viševalutni pristup EIB-u omogućuje i pristup nekim od domaćih valuta radi isplate sredstava.

EIB NA TRŽIŠTIMA

Pandemija se snažno odrazila na javno zdravstvo i na gospodarstvo, kao i na način rada financijskih tržišta i institucija. U ožujku, kad je EIB izdao svoju prvu nadnacionalnu referentnu obveznicu od izbijanja pandemije, Banka je svojom aktivnošću usmjerila tržište. Cilj nam je bio pokazati fleksibilnost u smislu prilagodbe izazovnim okolnostima koje su se stalno mijenjale, uz istodobno stavljanje težišta na brz odgovor EIB-a u područjima u kojima je potpora bila hitno potrebna, **ističe Eila Kreivi, direktorica Odjela za tržišta kapitala u EIB-u.**

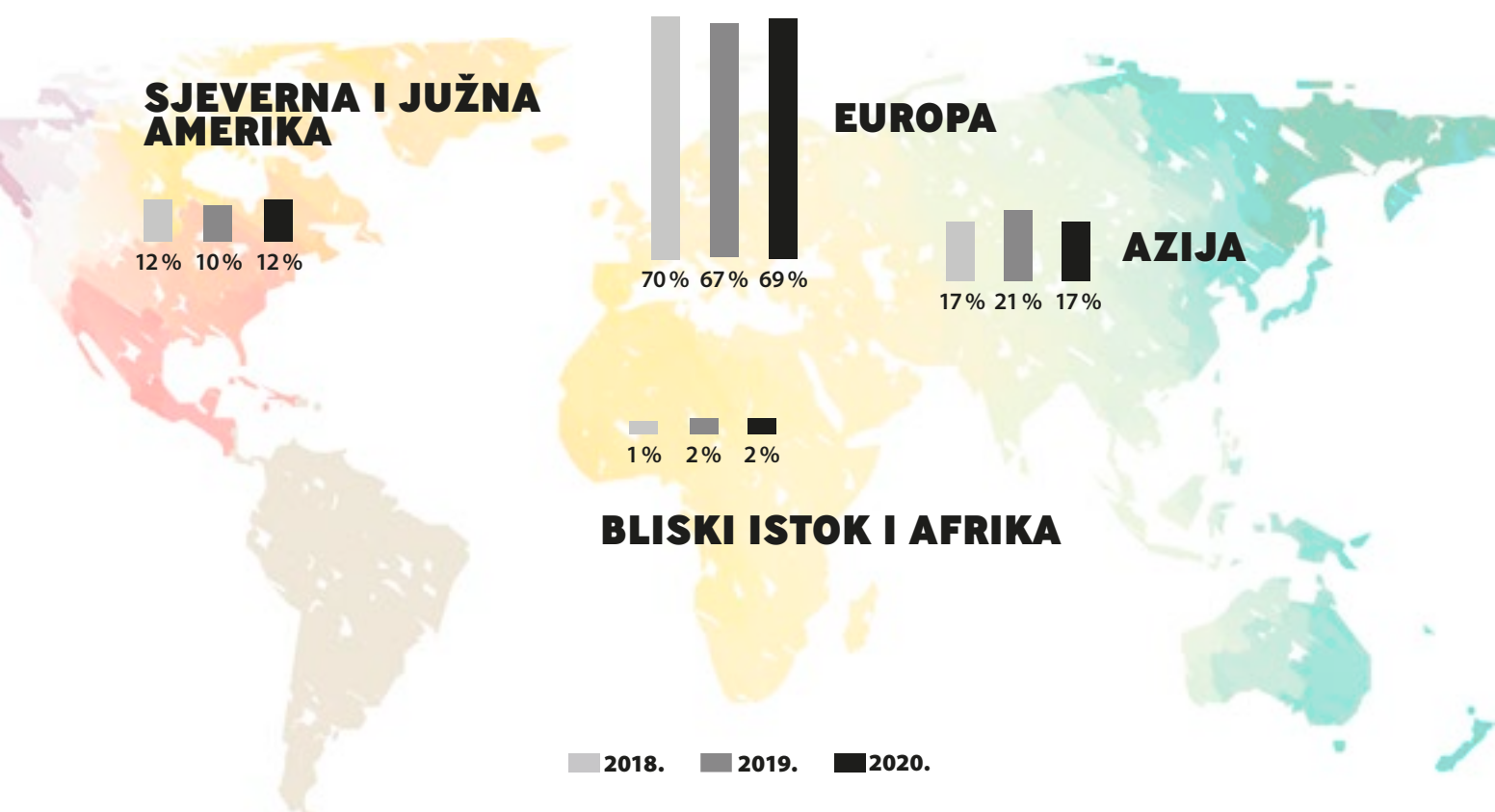
Kroz više od pola godine koliko je naše osoblje radilo od kuće, Banka, upravitelji izdanja obveznica i ulagači koji su sudjelovali u našim poslovima pokazali su predanost zajedničkom radu na daljinu u neizvjesnim tržišnim uvjetima.

Paketi mjera uvedenih kao odgovor na pandemiju nisu bitno utjecali na veličinu EIB-ovog programa financiranja jer je naš glavni odgovor počivao na instrumentima osiguranim jamstvima.

STRUKTURA IZDANIH OBVEZNICA PREMA VALUTI

EUR

47,14 %

Jedna od pozitivnih strana ove godine bila je poticaj za financiranje ostvarenja društvenih ciljeva. Osobito s obzirom na nagli porast u obujmu obveznica s društvenim učinkom, možemo zaista ustvrditi da su na društvenoj strani financiranja učinjeni golemi iskoraci. U tom se području više ne zaostaje daleko za zelenim financiranjem.

Tu je svoju ulogu odigrao i EIB. Još početkom travnja, EIB je proširio kriterije prihvatljivosti za svoje obveznice za osviještenost o održivosti (SAB), čime je privukao pozornost na svoje hitne mjere u području zdravstva. Uveden 2018. s početnim naglaskom na projektima u području voda, okvir za SAB proširen je na sektor zdravstva koncem 2019. Te obveznice počivaju na stručnom znanju i iskustvu stečenom s obveznicama za klimatsku osviještenost (CAB), okvirom za zelene obveznice kojemu je EIB utro put još 2007. U kriterijima prihvatljivosti za SAB ogleđa se širok raspon EIB-ovog financiranja borbe protiv pandemije i njezinih posljedica u okviru sveobuhvatnog odgovora na zdravstvenu ili gospodarsku krizu na nacionalnoj i međunarodnoj razini, kao i planova buduće pripravnosti.

Uveli smo kriterije tehničke provjere usklađene s taksonomijom održivosti EU-a. Dosad se to pokazalo najbitnijim za naše kriterije prihvatljivosti za CAB, koji su u skladu s taksonomijom EU-a s područja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije prošireni na još dva područja ublažavanja klimatskih promjena, a to su istraživanje, razvoj i uvođenje inovativnih niskouglijčnih tehnologija te električna željeznička infrastruktura i vozila i električni autobusi.

USD	GBP	DRUGO
32,27 %	10,56 %	10,03 %

GLAVNI NAGLASCI OPERATIVNOG PLANA GRUPE

Oko globalne pandemije vlada velika neizvjesnost. Kriza je uzdrmala gospodarstvo i stubokom promijenila poslovanje **Grupe EIB-a. Unatoč tome, Grupa Europske investicijske banke obvezala se povećati potporu oporavku.**

Povećat ćemo sredstva za klimu i okoliš. U novom Planu djelovanja klimatske banke zacrtano je kako namjeravamo ostvariti svoje ciljeve u razdoblju od 2021. do 2025. Borba protiv klimatskih promjena jedan je od najvažnijih izazova današnjice.

Nastavit ćemo promicati koheziju među državama članicama Europske unije. Među državama članicama još uvijek postoje mnoge strukturne razlike, što je postalo još jasnije tijekom krize uslijed bolesti COVID-19, koja neke regije pogađa teže nego druge. Zauzimamo se za provedbu mehanizma za pravednu tranziciju Europske komisije. Time što ćemo pomagati regijama koje znatno ovise o fosilnim gorivima pobrinut ćemo se da ljudi ne ostanu prepušteni sami sebi kada dođe do promjene gospodarskih grana i gubitka radnih mjesta.

Grupa EIB-a podupirat će tehnološku preobrazbu poduzeća tako što će poticati inovacije, veću učinkovitost poduzeća i unaprjeđenje usluga. Pomoći ćemo poduzećima da se ubrzano digitaliziraju ne bi li se povećala njihova otpornost i produktivnost. U Europi je primjetan znatan manjak ulaganja u inovacije i digitalizaciju, što šteti gospodarskom rastu i globalnoj konkurentnosti Europske unije.

Trudit ćemo se provesti u djelo mandate EU-a zacrtane u novom višegodišnjem financijskom okviru i surađivat ćemo s državama članicama i Europskom komisijom na potpori planu gospodarskog oporavka pod nazivom EU sljedeće generacije. Time će se podržati oporavak nakon krize i osigurati čvrsti temelji za održiv dugoročni rast na temelju prioriteta Europske unije, a to su djelovanje u području klime, digitalna tehnologija i kohezija.

Iznos financiranja izvan Europske unije ostat će na sličnoj razini kao i zadnjih godina. Usredotočit ćemo se na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, mala poduzeća i ostala ulaganja kojima se potiče gospodarski oporavak i suzbijanje klimatskih promjena. Podupirat ćemo više projekata kojima se zemljama u razvoju pomaže da zadovolje sve veće zdravstvene potrebe i ojačaju gospodarstvo kako bi moglo podnijeti nove krize.

Aktivnosti Europskog investicijskog fonda u 2021. doživjet će znatan uzlet, prvenstveno zbog njegove ključne uloge u Europskom jamstvenom fondu i ostalim mjerama za prevladavanje krize uzrokovane bolešću COVID-19. EIF će u 2021. preuzeti odgovornost za EIB-ove fondove za djelovanje u području klime i infrastrukture.

Aktivnosti novog Europskog jamstvenog fonda odvijat će se povrh financiranja predviđenog našim Operativnim planom. Ovaj novi fond pripomoći će pružanju dodatne pomoći poduzećima svih veličina, zadovoljenju zdravstvenih potreba i potpori medicinskim istraživanjima.

Upravljanje Grupom bit će osnaženo novim programom za upravljanje rizicima i praćenje zakonitosti poslovanja pod nadzorom Romana Escolana, koji je 2020. imenovan glavnim dužnosnikom za rizike. Ojačan je i Revizijski odbor Grupe EIB-a. Upravljanje Grupom rukovodi se pravilima i procesima koji se koriste za vođenje poslovanja Banke.

Grupa EIB-a primijenit će pouke izvučene iz krize ne bi li pronašla nove načine rada i ispunjavanja svojih zadaća. Tijekom pandemije mnogi naši zaposlenici rade na daljinu.

Cjelovit tekst Operativnog plana za 2021. možete pročitati na
www.eib.org/en/publications

UPRAVLJANJE

EIB je tijelo EU-a, odgovoran je državama članicama te se kao banka pridržava najboljih bankarskih običaja koji se primjenjuju u odlučivanju, upravljanju i kontroli.

Na početku 2020. **Vijeće guvernera** bilo je sastavljeno od ministara iz vlada svake od tadašnjih 28 država članica, a u pravilu se radi o ministrima financija (izlaskom Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije 1. veljače 2020., taj broj pao je na 27). Guverneri utvrđuju smjernice kreditne politike Banke i jednom godišnje odobravaju godišnja financijska izvješća. Odlučuju o dokapitalizacijama i sudjelovanju Banke u financiranju projekata izvan Europske unije. K tome, imenuju Upravno vijeće, Upravljački odbor i Revizijski odbor. Guverneri EIB-a su se 2019. jednoglasno sporazumjeli da se izlazak Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije neće odraziti na čvrstu osnovicu upisanog kapitala Banke. Poljska i Rumunjska su 1. ožujka 2020. povećale svoje udjele u upisanom kapitalu EIB-a, tako da je kapitalna osnovica Banke i jača nego što je bila prije Brexita.

Upravno vijeće donosi odluke o kreditima, programima zaduživanja i drugim financijskim pitanjima. Sastaje se deset puta godišnje ne bi li osiguralo poslovanje Banke u skladu s Ugovorima o EU-u, Statutom same Banke i općim smjernicama koje utvrdi Vijeće guvernera. Od 1. veljače 2020. sastoji se od 28 direktora, pri čemu svaka država članica imenuje po jednog, a još jednog imenuje Europska komisija. Tu je i 31 zamjenik direktora. Radi proširenja svog stručnog kadra, Upravno vijeće može kooptirati šest stručnjaka radi sudjelovanja u radu sjednica Vijeća u svojstvu savjetnika bez prava glasa. Odluke se donose većinom glasova koji predstavljaju najmanje 50 % upisanog kapitala država članica i jednu trećinu članova Vijeća s pravom glasa, osim ako Statutom nije predviđeno drukčije. Vijećem predsjedja predsjednik Banke, ali u tom svojstvu nema pravo glasa.

Upravljački odbor stalno je unutarnje tijelo Banke nadležno za donošenje odluka. Nadgleda svakodnevno poslovanje Banke, priprema odluke za potrebe Upravnog vijeća i vodi brigu o njihovoj provedbi. Sastaje se jednom tjedno. Upravljački odbor djeluje pod nadležnošću predsjednika Banke i pod nadzorom Upravnog vijeća. Ostalih osam članova čine potpredsjednici EIB-a. Članovi se imenuju na razdoblje od najviše šest godina, uz mogućnost ponovnog imenovanja, a odgovaraju isključivo Banci.

U Banci djeluje i neovisni **Revizijski odbor**, koji izravno odgovara Vijeću guvernera, a zadužen je za reviziju računa Banke i provjeru usklađenosti njenog poslovanja s najboljim bankarskim običajima. Izjava Revizijskog odbora podnosi se Vijeću guvernera zajedno s godišnjim izvješćem Upravnog vijeća. Revizijski odbor sastavljen je od šest članova koji se imenuju na razdoblje od šest uzastopnih financijskih godina, bez mogućnosti ponovnog imenovanja.

ŠTO NAM PREDSTOJI?

ŠTO KLJUČNI LJUDI EIB-A OČEKUJU U SVOJIM SEKTORIMA I NA SVOJIM TRŽIŠTIMA U 2021.?

Održiva ulaganja jedina su produktivna ulaganja u naše gospodarstvo. EIB je na pandemiju odgovorio ne samo financijskim sredstvima, već i čvrstom opredjeljenošću za njihovo održivo korištenje. Budući da je odgovornost jedan od njezinih stupova, Banka svoje zeleno financiranje namjerava pratiti u skladu s Uredbom o taksonomiji EU-a, okvirom koji je Europska unija uspostavila 2020. kako bi olakšala održiva ulaganja. Taj proces je u tijeku, a u našem djelovanju na tržištima kapitala ogleda se u izdavanju obveznica za osviještenost o klimi i održivosti, čija se sredstva izdvajaju isključivo za ulaganja od zelenog ili društvenog značaja. Obujam izdanja tih obveznica u 2020. porastao je na više od 10 milijarda eura ili 15 % ukupnog programa financiranja Banke u odnosu na 7 % u 2019. Kriterije prihvatljivosti u 2021. treba proširiti na biološku raznolikost te socijalno i cjenovno pristupačno stanovanje.

Aldo Romani, voditelj Jedinice za financiranje održivosti, Uprava za financije

Kao jedan od kamena temeljaca zdravoga društva, usluge vodoopskrbe i odvodnje prebrodile su pandemiju. Banka je uspjela pomoći klijentima koji su se suočili s kratkoročnim teškoćama uslijed zatvaranja gospodarstava i poremećaja u trgovini, a aktivnost u tom sektoru u 2020. čak je i ponešto porasla. Ta ustrajnost jasno pokazuje kako su promišljanja u tom sektoru okrenuta budućnosti. Očekujemo da ćemo u nadolazećim godinama i dalje igrati važnu ulogu kao partner sektora.

Thomas van Gilst, voditelj Odsjeka za sigurnost i otpornost vodoopskrbe, Uprava za projekte

Krenuli smo s korjenitom promjenom Okolišnih i društvenih standarda EIB-a, a posao će biti dovršen 2021. S pristupa utemeljenog na načelima usklađenosti i nenanošenja štete prelazimo na davanje pozitivnog doprinosa okolišnoj održivosti. Što se tiče biološke raznolikosti, u svojim projektima sada stremimo neto pozitivnom učinku. Preokretanjem trenda gubitka biološke raznolikosti u projektima financiranim sredstvima Banke, nadamo se da ćemo u budućnosti spriječiti širenje patogena poput uzročnika bolesti COVID-19. A kako bili sigurni da možemo snositi odgovornost za ostvarenje tog cilja, razvili smo sustav za praćenje svih okolišnih ulaganja u svim financijskim aktivnostima Banke, koji će poslužiti kao podloga i smjernica za razvoj sustava za praćenje financiranja u području okoliša na temelju platforme EU-a za održivo financiranje u 2021. te tako doprinijeti definiranju zelenih ulaganja na cijelom prostoru Europske unije.

Adina Relicovschi, voditeljica Jedinice za okolišnu politiku, Uprava za projekte

Izvan Europe, u području energetske tranzicije vidimo snažnu tendenciju prema novim operacijama mješovitog financiranja u suradnji s važnim partnerima poput Europske komisije, razvojnih financijskih institucija i privatnih financijera kako bi se ljude opskrbilo čistom električnom i toplinskom energijom. Put ka ostvarenju željenog učinka bit će težak i iziskivati snažnu predanost i suradnju na razini cijele Banke.

Dirk Roos, voditelj Odsjeka za programe energetske tranzicije, Uprava za projekte

Vidim da se daleko veći naglasak stavlja na digitalnu tehnologiju i digitalizaciju – na cijeli taj koncept prema kojem se malim poduzećima pruža tehnička i inovativna pomoć koja im je potrebna, osobito preko digitalnoinovacijskih centara. Poduzetnicima i malim poduzećima moramo još više pomoći u razvoju njihovih ideja, širenju i donošenju novih proizvoda na tržište. Vidim mnoge promjene u industrijama, u ambalaži od bioloških sirovina, u biorazgradivim proizvodima, u recikliranoj odjeći, u kružnom gospodarstvu. Mnoge od tih promjena pokretat će potrošači, a zbog njih će proizvodi postati održiviji i stvarati manje otpada. Vidim i da se veći naglasak stavlja na vodik kao važan dio našeg novog energetskog sustava i doprinos dekarbonizaciji naših teških industrija. Pandemija nam je pomogla da shvatimo kako će inovacije i digitalna rješenja na temelju tehnologija lanca blokova i velikih količina podataka, svemirskih, pa čak i kvantnih tehnologija biti presudna da bi se tvrtke i svekoliko društvo uhvatili u koštac sa zdravstvenim i klimatskim krizama. To EIB-u pruža povijesnu priliku da pripomogne mobilizaciji ulaganja u ta ključna područja.

Shiva Dustdar, voditeljica Odsjeka za savjetodavne usluge za financiranje inovacija, Uprava za poslovanje

Kad nas je preplavila kriza izazvana bolešću COVID-19, EIB-ov Odjel za savjetodavne usluge žurno je mobilizirao potporu kako bi klijentima pomogao da novonastale izvanredne okolnosti prebrode i da im se prilagode. Ta potpora kretala se u rasponu od savjeta o tome kako najbolje iskoristiti i kombinirati sredstva EU-a koja su bila na raspolaganju za otklanjanje posljedica krize, pa sve do pomoći u upravljanju promjenom prioriteta u ulaganjima ili čak doprinosa razvoju kandidata za cjepivo. U predstojećem razdoblju savjetodavna podrška bit će ključna za ubrzanje ulaganja okrenutih budućnosti i usmjerenih prema zelenoj i digitalnoj tranziciji unutar Europske unije i izvan njezinih granica. Mada je osiguranje kvalitete investicijskih projekata prijeko potrebno, sve veću ulogu EIB-ovog Odjela za savjetodavne usluge vidimo i u razumijevanju strateških trendova i njihovih dodirnih točaka, prepoznavanju novih nedostataka i prilika te razvoju konkretnih rješenja za nadolazeće izazove.

Simon Barnes, direktor Odjela za savjetodavne usluge, Uprava za poslovanje

EIB je svojim klijentima u srednjoj i jugoistočnoj Europi pružio trenutnu pomoć tako što je ubrzao isplatu sredstava i stavio im na raspolaganje milijardu eura vrijedan instrument namijenjen prevladavanju krize izazvane bolešću COVID-19 na čitavom prostoru regije. Iako je regija razmjerno uspješno prebrodila prvi val pandemije bolesti COVID-19, u jesen 2020. teško ju je uzdrmao drugi val, pa očekujemo da će se naša s time povezana kreditna aktivnost dobroano protegnuti i na 2021.

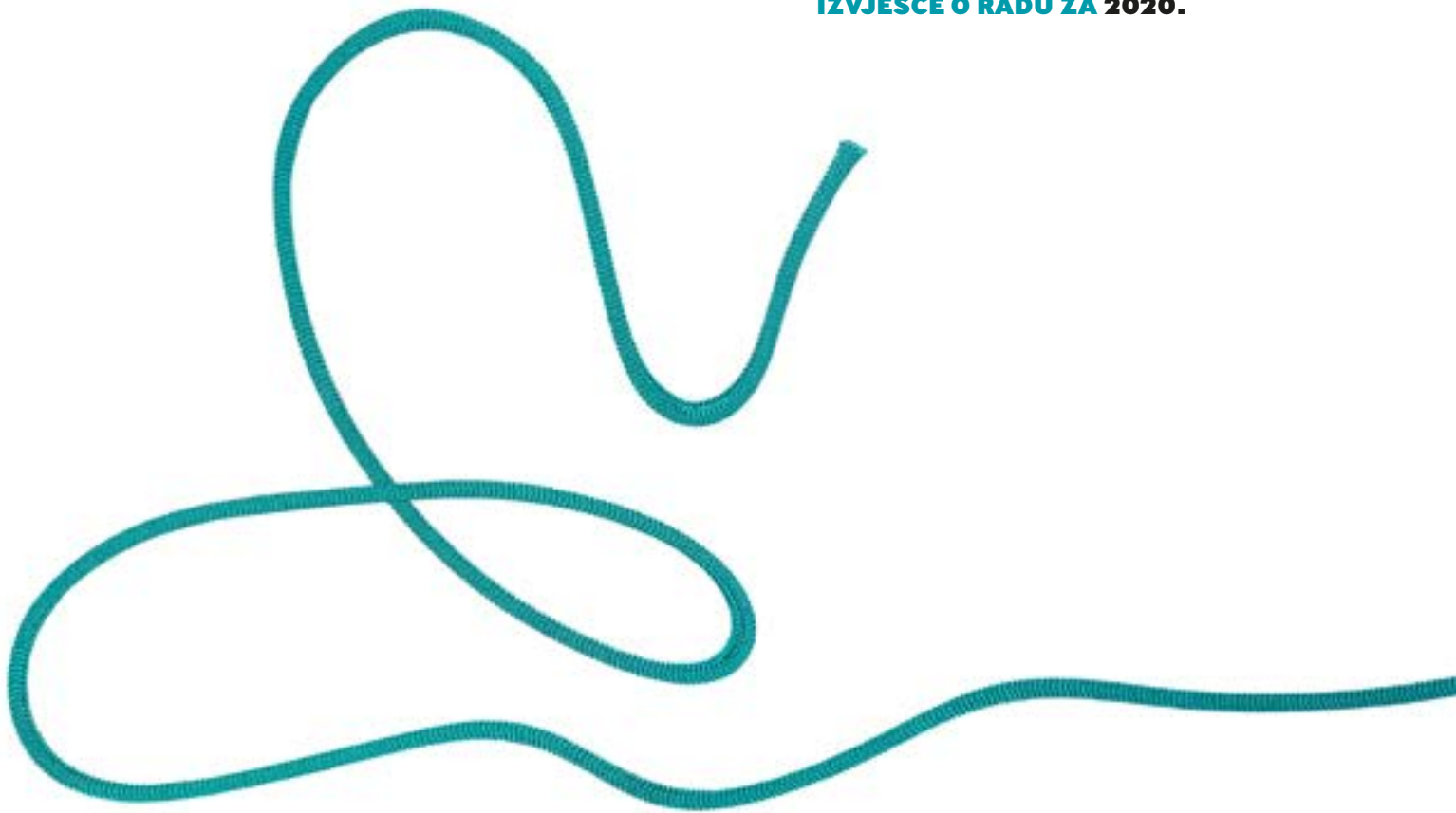
Anita Fürstenberg, direktorica za srednju i jugoistočnu Europu, Uprava za poslovanje

**VIŠE O FINANCIJSKOM ODGOVORU GRUPE EIB-A NA KRIZU
UZROKOVANU BOLEŠĆU COVID-19 PROČITAJTE NA:**

www.eib.org/covid-19

RJEŠENJA ZA KRIZU

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2020.

**Grupa
Europske
investicijske banke**

Grupa EIB-a sastoji se od Europske
investicijske banke
i Europskog investicijskog fonda

print: ISBN 978-92-861-4905-4
pdf: ISBN 978-92-861-4863-7

HR 03/2021